БҮГҮ ЧУРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИИЛЕРИ, КАТЫЖЫҢАР!

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ, КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1925 чылда үндезилетинген

1952 июнь 21 суббота № 120 (2550)

ӨРТӨӨ 20 КОП.

БО ХҮНГҮ СОЛУНДА:

Чурттуң ховуларында (1 арын).

И. В. Сталинга берген сөстү алдарлыы-биле күүседир! (1 арын).

ПАРТИИЖИ АМЫДЫРАЛ: **М. Каваа-Сарыг.** — Колхозта партия организациязының ролюн бедидер (2 арын).

Мурнакчы Советтериң ажылынын дуржулгазы (2 арын).

Америк шериг эрге-чагыргазы гитлержи араатанзыг чоруктуң оруу-биле чоруп турар (2 арын).

Бойдуста болгаш ниитилелде шимчээшкин болгаш хөгжүлде (3 арын).

Колхоз тудуунда (3 арын).

Жак Дюклону хостаңар! (4 арын).

Корей Улус-Демократтыг Республиканың даштыкы херектер Министри Пак Хен Еннин медеглели (4 арын).

Кореяда болуушкуннар (4 арын).

Солуннарның шүгүмчүлелдиг материалдарын өй-шаанда деткиир

Бистиң чуртувуста большевик парлалганың ролю улуг болгаш күндүлүг. Ол болза, совет кижилерни коммунистиг ёзуга кижизидер, чаа, мурнакчы, депшилгелиг чүүлдерни хамыктың мурнунда демдеглеп нептередир мурнакчы дуржулгаларның индири болур, күрүненің сагылга-чурумун сагыыры дээш шыңгыы демисежир, бистиң организацияларывыстың болгаш албан черлериннің ажылында четпестерни дидими-биле шүгүмчүлээр хүлээлгелиг.

Большевик парлалганың үнүтүү-оон масса-биле сырый, тудуш харылзаалыында. Миллион-миллион совет кижилер солуннарга янзы-бүрү темаларга идепкейлии-биле бижип турар чорук бодунуң күрүнезин удуртурунга совет кижилерниң боттуг киржилгезин херечилеп турар. Солуннарның бижикчилери — бистиң ажылчын болгаш көдээ корреспонденчилеривис болза, партийжи, совет активтин, үлетпүрүнүң, көдээ ажыл-агыйның болгаш культураның ажылдакчыларының төлөөлери. Олар янзы-бүрү эртемнерлиг, янзы-бүрү адырларда ажылдап турарлар. Боттарының санал-оналдары-биле болгаш организацияларның ажылында база ажыл-агыйда четпестерни дидим, чидии-биле шүгүмчүлеп, ол четпестерни өй-шаанда узуткаарынга дузалажып турары-биле бистиң бурунгаар шимчээшкинивисти улам дүргедедиринге үнелеп четпес улуг салыышкыны киирип турарлар.

«Парлалга болза, үгле хүн-бүрү эвес, харын шак бүрү өзер ужурлуг—ол дээрге, бистиң партияның эн-не чидиг, эн-не күштүг чепсээ болур» деп эш Сталин өөредип турар.

Солунга үнген болгаш солунга үнмээн, редакцияның чорутканы шүгүмчүлелдиг материалдарын хайгаарап көөр, ында айытынган четпестерни узуткаарының хемчеглерин областың Улуг-Хем, Сүт-Хөл Чаа-Хөл ВКП(б) райкомнары, ажылчы чоннар депутаттарының Сүт-Хөл, Өвүр райкүүскомнары, областың харылзаа эргелели багай эвес турган. Бо районнарда солуннуң шүгүмчүлелдиг материалдарын ханызы-биле хынап, ол дугайында айтырыгны ВКП(б) райкомунуң бюрозунга, райкүүскомнуң хуралдарынга чугаалажып, буруулугларга партияның болгаш администрацияның шугуму-биле шыңгыы хемчеглерни көргүзүп турар чорук ховар эвес.

Өвүр районнуң Дус-Даг көдээ Советтиң багай ажылының дугайында «Шын» солунга үнген материалды Өвүрнүң райкүүскому Дус-Даг көдээ Советтиң сессиязынга чугаалаштырган болгаш ол көдээ Советтиң даргазынга багай ажылдап турган эш Кончукту ажылындан дүжүрген.

Сүт-Хөл райпозунуң багай ажылының дугайында редакцияга кээп турган материалдарны райкүүскомнуң хуралынга чугаалашкаш, райпо баштаар черинің даргазынга харыысалга чок ажылдаары дээш Каваалайны ажылындан дүжүргеш, райпонуң ажылын экижидеринге угланган хемчеглерни Сүт-Хөлдүң райкүүскому ап чоруткан. Бо чижектер болза, областың эрээн хөй организацияларының удуртукчулары солуннарның шүгүмчүлелдиг материалдарын деткип, ында айытынган четпестерни узуткаарынга боттуг хемчеглерни ап турарын херечилеп турар.

Ындыг болза-даа, областың партия, совет организацияларының болгаш эргелел черлериниң чамдык удуртукчуларында солуннарның шүгүмчүлелдиг материалдарын тооп көрбес, ол чүүлдерниң дугайында хыналдаларны, айытынган четпестерни узуткаарынга угланган хемчеглерни албас, ол дугайында солуннарга информаставас чоруктар бар.

Тере-Хөл райпозунуң багай ажылының дугайында «Шын» солуннуң редакциязынга кээп турган, бижикчилерниң солунга үнген-даа, үнмээн-даа 4 чагааларын хынап көргеш, хемчег алыры-биле Тере-Хөл райкүүскомче «Шынның» редакциязы чоруткан. Бир дугааргы чагааның дугайында райкүүскомнуң даргазы эш Комбу «четпестерни узуткаарының хемчеглери алдынган» деп харыылаан. Ол-ла харыы-биле кады ол районнуң ажылы экиживээн деп бижээн чагаалар редакцияга база-ла келгилээн. 1952 чылдың февральдың 5-те үнген № 24 «Шын» солуга боттуг удуртулга херек деп эгелиг чүүлге Барыын-Хемчик районнуң Молотов аттыг колхозта боттуг удуртулга чогун бижээн. Ол чүүлдү хынап көргеш, хемчег алыры-биле ВКП(б) Барыын-Хемчик райкомунче чоруткан. Ол чүүлде айыткан четпестерни колдуун-на шын эвес дээр дугайында харыыны ВКП(б) Барыын-Хемчик райкомунуң секретари эш Кончук «Шынның» редакциязынче чоруткан. Ындыг турбуже ол чүүлдү чедир хынап көрбээнин, ында айытынган четпестерниң узуткатынмайн, харын немежип турарын бижээн чүүлдерни Молотов аттыг колхозтуң элээн хөй колхозчулары база катап бижип чоруткаының дугайын солунга база-ла парлаан. Ол чүүлдериниң дугайында айтырыгны ВКП(б)-ниң Барыын-Хемчик райкому бо хүнге чедир үзе шиитпирлевээн.

1952 чылдың февральдың 8-те үнген № 26 «Шын» солунга парлатынган «Кижилерни өөретпес чогаалдың херээ чок» деп эгелиг чүүлдүң дугайында хемчег алыры-биле ону ВЛКСМ обкомунуң секретари эш Алдын-оолдуң адынга чоруткан. Ол чүүлдүң харыызын эш Алдын-оол «Шын» солуннуң редакциязынга бо хүнге чедир чорутпаан. Ол ышкаш областың хереглекчилер эвилелиниң баштаар чери (даргазы эш Кошкаров), Улуг-Хем районнуң ажылчы чоннар депутаттар Совединиң күүскому (даргазы эш Кызыл-оол) болгаш чамдык өске-даа ажылдакчылар солунга үнген болгаш редакцияның чорутканы солунга үнмээн-даа элээн хөй чагааларның дугайында кандыгдаа хемчеглерни албайн, ол дугайында редакцияга харыыларны чорутпайн турарлар.

Үстүнде айыңынган фактылар болза, чамдык партия, совет комсомол организацияларының база эргелел черлериниң ажылдакчыларының талазындан солуннарның шүгүмчүлелдиг медээлеринге хайгаарал чогун, чоннуң негелдезин бюрократсыг ёзу-биле көрүп турарын херечилеп турар.

Солуннарның материалдарын хайгаараар, ында бижитинип турар шүгүмчүлелдерни кичээнгейлии-биле өөренип көөр, четпестерни узуткаар дугайында боттуг хемчеглерни өй-шаанда соңгаарлаашкын чокка алыр чорук болза, анаа бир негелде эвес, ол болза, бистиң удуртукчуларывыстың мурнунга партияның турган политиктиг негелде дээрзин бедии-биле медереп билир херек. ВКП(б) райкомнары болза, бодунуң ээлчээнде солуннарның медээлерин өй-шаанда деткивишаан, ол чүүлдерни бот-шүгүмчүлелдиг көөрүнге партия эге организацияларын, партия, советтиң активин, ажыл-агыйның, албан организация черлериниң удуртукчуларын болгаш ажылдакчыларын кижизидериниң айтырыын кичээнгейниң ортузунга турган хүлээлгелиг.

Шүгүмчүлел болгаш бот-шүгүмчүлел — кылынгыр чепсек болур. Бистиң удуртукчуларывыстың удуртулгага принципиалдыын, кадрларны четпестерге эптеш чок чорукка кижизидип шыдаарын, четпестерни илереткеш, ону дүрген узуткап шыдаарын, оларның шүгүмчүлелди канчаар көрүп турарын илередир. Шүгүмчүлел болза, частырыгларны чаар, эш-өөр, төрел-төргүл тырттар, күрүненің чугула айтырыгларын шиитпирлээрде үгле бодун камгалаар чорук-биле эптешпес.

Солуннарның шүгүмчүлелдиг материалдарын бүдүмчелии-биле тооп көөр, адаандан кээп турар медээлерни бюрократсыг көөр чорук-биле эптеш чокка демисежир, массаның бот-тывынгыр инициативазын деткиир чорук бистиң коммунизмче бурунгаар шимчээшкинивистиң кол сорулгазы болур.

Ажылчы чоннар депутаттарының область Совединиң 7-ги сессиязын чыылдырар дугайында

Тыва автономнуг областың ажылчы чоннар депутаттарының область Совединиң ээлчеглиг 7-ги сессиязын 1952 чылдың июнь 26-да чыылдырарын область Совединиң күүсекчи комитеди область Совединиң депутаттарынга дыңнадып тур.

Область Совединиң күүскому.

ЧУРТТУҢ ХОВУЛАРЫНДА

Тарааны—күрүнеге

БАКУ. Азербайджанда бай дүжүт үнген. Тараа дужаалгазын хуусаа бетинде доозар дээш колхозтар чаржып турарлар. Муган ховузунуң колхозтары тараалыг кызыл коштарны организастааннар. Социалистиг Күш-ажылдың Маадыры Кудрат Самедовка удурткан Низами аттыг көдээ ажыл-агый артели арбай дужаарының талазы-биле хүлээлгезин Самаянский районда бир дугаар күүсеткен. Ам колхозта кызылтас ажаап алыышкының болгаш бастырылгазын чорудуп турар.

Саатлинский, Имишлинский болгаш өске-даа районнарның колхозтары белеткел пунктуларынга 150—200 тонна тарааны чедирген.

Пушинский районнуң 11 колхозтары 8 кызыл коштарны организастап, арбай дужаалгазын күүсеткен. Дыка хөй колхозтар гектардан 25 центнер чедир тарааны бастырып ап турар.

ТАШКЕНТ. Узбекистанның белеткел пунктуларынче чаа дүжүттүң тараалары үзүктел чок кээп турар. Тараа дужаалгазын ам бүгү областа чорудуп турар.

Кашкы-Дарьинский областың колхозтары 1500 тонна ажыг арбайны болгаш кызылтасты белеткээн.

(СЭТА).

Чер андарылгазы

СМОЛЕНСК. МТС-тиң механизаторлары хову ажылдарын доозкаш, машиналарның чамдык кезиин күзүн чажып тарыыр тарааларны чажар ужурлуг чаа черлерни чарарынче киирген. Ельнинск, Сычевск болгаш өске-даа районнарда хөй-хөй шөлдерни андарган. МТС-тиң чепсегленгени улуг күштүг техника ол ажылга колхозтарның хөй эвес күштү, хөренгини үндүрерин болдуруп турар.

Чыл эгезинден бээр ол областа бир каш он-он муң гектар чаа черлерни андарган.

(СЭТА).

Тараа кезилдези эгелээн

ОШ. Алтай сыннарының эдектеринде чыдар Туймуюн долиназында тараа бижып эгелээн. Ленин аттыг, Сталин аттыг колхозтар тараа ажаап алыышкынынче кирипкен.

(СЭТА).

Молдавия ажаап алыышкынның бүдүүзүнде

КИШИНЕВ. Молдавияның ховуларында тараа баш тыртып эгелээн. Тараа ажаап алыышкынынга чедир каш-ла хонук арткан.

Бо республикага бода тараанын элбек дүжүдү болур деп турар. Вулаканештский болгаш Тараклийский районнарның колхозчулары гектардан 20—25 центнер тарааны ажаап алыр деп турар. Чадыр-Лунгский, Тырновский, Котовский болгаш өске-даа районнарда элбек дүжүттүң тараалары бижып эгелээн.

Республиканың комбайнёрларының мурнунда эрткен чылдан бүдүн чартык катап хөй бода тарааны ажаап алырының сорулгазы туруп турар. Слободзейский, Тираспольский, Чадыр-Лунгский болгаш өске-даа районнарның колхозтары бода тарааларны комбайнар-биле кезеринче долузу-биле кирерлер. Күчүлүг дизельдиг тракторларны ажыглавышаан, механизаторлар болза, мооң мурнунда тараазын хол-биле кезип турган ий черлериниң тараазын комбайнар-биле кестирерлер.

Ажылдарның өзүп турар хемчээлдери турза-даа, комбайнёрлар тараа кезилдезиниң хуусаазын кызырар деп турарлар. Машиналар дүн-хүн дургузунда 20 шактан эвээш эвес ажылдаар болгаш дүжүт ажаап алырын 8 — 10 ажыл хүннеринде доозар деп планнап турарлар.

(СЭТА).

Хову ажылының бедик дагда станциязы

КАЗБЕГИ (Грузин ССР). Кол Кавказ дааңда Казбегиниң эдээнде Грузин ССР-ниң эртемнер Академиязының хову ажылының институдунуң эртем станциязының дуржулга участогу Грузияда эң бедик Казбегиде чаптыла берген туруп турар. Далай деннелинден 1800 метр бедик черде кызылтас, ногаа аймаан, чимистерни өстүрүп үндүрериниң талазы-биле дуржулга кылып турар. Аңаа үнген чүүлдерни Грузияның бедик даглыг черде колхозчу бүдүрүлгезинге ажыглаар. Станцияның коллективи Казбеги районнуң бедик дагда суурларынга кызылтастың чаа сорттарын өстүрүп үндүреринге дузалаан эвес,оон аңгыда маңаа көстүп көрбээн тараа дүжүдүн чедип алырынга дузалашкан. Мында бир гектар черден 18—25 центнер тарааны ап турар апарган.

Станцияның дузаламчызы-биле районнуң колхозчулары чоокку ийи чылдың иштинде кызылтас тарыыр шөлдү бир дапкыр улгаттырар.

Ол станция ногаа болгаш чимис аймаан маңаа үндүрерин болдурган. Маңаа дуржулга участогунга өстүрген яблоктар, грушалар болгаш өске-даа чимис чүүлдерин суур бүрүзүнден көрүп болур.

(СЭТА).

Чаа дүжүттүң тараазын сөөртүрүнге белеткел

КИЕВ. Винницаның мурнуу-барыын талазының, Сталинскиниң болгаш Украинаның өске-даа демир оруктарында чаа дүжүттүң тараазын массалыы-биле сөөртүрүнге белеткелдер доозуп турар.

Мурнуу-барыын магистралдарның демир орукчулары болгаш белеткел пунктуларының ажылдакчылары вагоннар септелгезин, дүжүрер болгаш чүдүрер механизмнерни, складтарны, деңзилээр черлерни септеп кылыр ажылдарны хуусаа бетинде доозар дээш чаржып турарлар.

Фастов, Коростень, Гребенка, Киев, Товарный болгаш Чернигов станцияларында тускай септелге бригадалары 13 муң тараа шиттерин белеткеп кылган болгаш септээн. Тараа чүдүрериниң мурнунда вагоннарны аштап арыглаар 13 пунктуларны мурнуу-барыын магистралда организастаан.

«Заготзерно» пунктузунуң Гребенковский салбыры тараа чүдүреринге дузалаар механизацияларны белеткээн.

(СЭТА).

Хөй чылда үнер сигеннерниң чайгы тарылгазы

КИЕВ. Украинаның мурнуу талазынга болуп эрткен суттур чаъстар чылда үнер сигеннерни чайын эрте тарыырынга таарымчалыг байдалды тургускан. Дыка хөй колхозтар хөй чылда үнер сигеннериң тарылгазын эрткен чылдан ийи неделя эрте тарып эгелээн.

Николаевск областа баштайгы 1300 гектар люцернаны тараан. Запорож, Полтав болгаш өске-даа областарның колхозтары сиген тарылгазынче кирипкен.

Украинаның колхозтары хөй чылда үнер сигеннериң чайгы тарылгазын чер болганда кара көрзүннүг черлерде чорудуп турар. Люцернаны чиңгетараа-биле холааш тарыыр арганы бир-ле дугаар калбаа-биле хереглеп турар. Ол чорук ногаан чемниг чиңге тарааның болгаш тарааның немелде дүжүдүн алырын хандырар.

(СЭТА).

Көдээ ажыл-агыйга хереглээр машиналар

КИРОВОГРАД. Молдавияже, Казахстанче, Краснодар крайже, Украинаның мурнуу областарынче болгаш чурттуң өске-даа районнарынче Кировоградтың «Кызыл сылдыс» заводунуң кылганы дыка хөй сеялкаларны чорудуп турар. Оларның аразында көдээ ажыл-агыйның янзы-бүрү культураларынга болгаш ыяш тарылгазынга хереглээр машиналар бар.

Бо чылын чурттуң колхозтары болгаш совхозтары эрткен чылга бодааргa «Кызыл сылдыс» заводтан 18 хуу хөй машиналарны алыр.

(СЭТА).

Ногааның бай дүжүдү

ЛЕНКОРАНЬ. (Азербайджан ССР). Июнь 17-де районнуң колхозтары белеткел пунктузунче чаа дүжүттүң огурцызын чедирген. Капустаның массалыг дужаалгазы чоруп турар. Чоокку хүннерде помидор белеткели эгелээр. Каспийниң эриктеринде турар колхозтар бо чылын капустаның, огурцының болгаш помидорнуң элбек дүжүдүн өстүрген.

(СЭТА).

И. В. Сталинга берген сөстү алдарлыы-биле күүседир!

Бедик дүжүт чедип алыр дээш

САРЫГ-СЕП. **(Телефон-биле).** Каа-Хем районда «Кызыл тук» көдээ ажыл-агый артелиниң колхозчулары бо чылын бедик дүжүт чедип алыр дугайында башкы Сталинга чоруткан чагаазында алган хүлээлгелерин алдарлыг күүседип турар. Колхозчу суурнуң эш Микушинага удурткан бир звенозу кызылтастың пок чашпанын аштап эгелээн. Сөөлгү 5 хонуктарның дургузунда олар 88 га кызылтастың чашпанын аштааннар.

Ол ышкаш ол-ла колхозтуң бир дугаар хову бригадазының кежигүннери боттарының участоктарында тарааларның чашпанын аштап турарлар.

Пландан дашкаар чер андарылгазын чорудуп эгелээн

ЧАДААНА. **(Телефон-биле).** Чөөн-Хемчик районнуң Баян-Талада «Октябрь 30 чыл ою» көдээ ажыл-агый артелиниң колхозчулары улуг башкы Сталинга чоруткан чагаада алган хүлээлгелерин чедиишкиниг күүседип турар. Ылаңгыя колхозтуң тараажылары чайгы чер андарылгазының планын районнуң бүгү колхозтарын мурнап күүседип алган.

Ол колхоз ам черни пландан ажыр аңдарып турар.

Күрүнеге дүк дужаар планын ажыр күүсеткен

Улуг-Хем районнуң Көк-Чыраа сумуда Ленин аттыг көдээ ажыл-агый артели 1952 чылда дүк дужаалгазының күрүне планын 140 хуу күүсеткен.

Сүт-Хөлдүң колхозтарында

Сүт-Хөл районнуң Алдан-Маадыр сумузунда Калинин аттыг колхозта хереэженнер организакчызы эш С. Дадарның удуртулгазы-биле 20 хереэженнер 7 хонук иштинде колхозтуң 1300 ажыг хойларын хол хачызы-биле кыргып дооскаш, 2237 килограмм дүктү ажаап алган. Колхозтуң өшкү малының чөөк болгаш узун дүктерин база кыргып доосканнар.

Колхоз дүк дужаарының күрүне планын май айда-ла күүсеткен. Кыргыкчыларның иштинде эш Тоңгак Чуурбай хүнде 25—35 хойну кыргып, хойдан 2 килограмм ажыг дүктү ап турган. Кыргыкчы эш Севил хүнде 15—25 хойну, эш Амырбит 19 хойну кыргып турган.

Калинин аттыг колхоз хой кыргылдазының болгаш дүк дужаалгазының талазы-биле шак мынчаар шалыпкын ажылдааш, районнуң колхозтарының мурнакчызы болган. Ам хойнуң ийи дугааргы кыргылдазынга белеткенип, эрте кыргаан хойларны чуггаш, тайгаже үндүрүп турар.

Дарган Василий Николаевич чоокта чаа-ла ажылдап эгелээн. дарган деп бүзүредип көргүскен. седип турар болгаш ооң кылган турар.

Чурукта: В. Н. Григорьевтиң

Григорьев Шагаан-Арыг МТС-ке Ынчалза-даа, ол бодун кончуг эки Ол нормазын үргүлчү ажыр күүажылының шынары бедик болуп терге дугую кылып турары.

Чуруу А. Ермолаевтин.

Чайгы чер андарылгазын күштелдирер

ЧАДААНА. **(Телефон-биле).** Чайгы чер андарылгазы болза, келир көдээ ажыл-агый чылында бедик дүжүт чедип алырының база бир чугула хемчеглериниң бирээзи болур. Бо чугула ажылды Чөөн-Хемчик районда кончуг кошкак темпи-биле чорудуп турар.

Чайгы чер андарылгазының планын районнуң колхозтары ниитизин-биле июнь 18-ке чедир үгле 33 хуу күүсеткен. Көдээ ажыл-агый артелдеринден «Большевик» колхоз (даргазы эш Үдераа) чайгы чер андарылгазын эн-не багай чорудуп турар. Ол ышкаш Жданов аттыг болгаш Ленин аттыг колхозтар үстүнде колхозтан база дээредевес. Эң ылаңгыя Жданов аттыг колхоз 300 гектар чер андарар турган үгле 25 га чер андарган.

Районда машина-трактор станциязы чайгы чер андарылгазының талазы-биле колхозтар-биле чарган керээзин ыракта чедир күүсетпейн турар, бо талазы-биле МТС удуртукчулары кончуг харыысалга чок ажылдап турар.

Районнуң партия, совет болгаш көдээ ажыл-агый органнары бо чугула кампанияны удуртуруп холга алза чогуур.

Дүк дужаалдазы

ЧАДААНА. **(Телефон-биле).** Күрүненің планныг онаалгаларын хуусаа бетинде күүседир дугайында башкы Сталинга берген сөзүн алдарлыы-биле күүсетпишаан, Чөөн-Хемчик районнуң колхозтары күрүнеге дүк дужаарының планын июнь 15-ке чедир 111,5 хуу кылдыр күүсеткен.

Күрүнеге дүк дужаар кампанияны чорудар талазы-биле Ленин аттыг, Сталин аттыг болгаш «Красный пахарь» колхозтар мурнакчы болган.

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ

Колхозта партия организациязының ролюн бедидер

Колхозчу көдээниң ажыл-ишчилери көдээ ажыл-агыйның кол сорулгалары—бүгү көдээ ажыл-агый культураларының дүжүттүүн улуу-биле бедидер, ниитиниң малының бажын дүрген өстүрер болгаш соң продуктулуг чоруун улам-на улгатырар дээш улуг көдүрлүшкүн-биле демисежип турарлар.

Социалистиг көдээ ажыл-агыйның хөгжүлдезинге чаа-чаа чедиишкиннер дээш, колхозтарны организас, ажыл-агый талазы-биле быжыглаар дээш демиселди партия организациялары удуртуп турарлар.

Бии-Хем районда «Тиилелге» колхозуң партия эге организациязы (секретари эш Торжаң) артельди организас, ажыл-агый талазы-биле быжыглаарынга, көдээ ажыл-агыйның кол сорулгаларын чогуур хуусаазында чедиишкинниг күүседиринге колхозчу массаны мобилизастаар талазы-биле эвээш эвес ажылдарны чоруткан. Колхозка партияның политт-массалыг ажылдарының чоруп турганы-биле колхоз эткен чылын ниитиниң малының кыштаглаашкының чедиишкинниг эрттирген болгаш часкы хову ажылдарынга үлегерлиг белеткенмишаан, часкы тарылганың планын чогуур хуусаазында агротехниктиг хемчеглерни бүрүн сагып турган дооскан.

Ынчалза-даа колхозтуң партия организациязының партийжи-организастыг болгаш партийжи-политиктиг ажылдарында дыка улуг четпестер бар болуп турар. Партия организациязы, ооң секретари эш Торжаң эрткен чылдың ноябрь аңда болуп эткен партияның отчёт-соңгулдалыг хуралының соонда бодунуң ажылын онза кошкаткан. Эге организация сөөлгү үелерде бодунуң ажылын план чок чорудуп турар. Отчёт-соңгулдалыг хуралдың соонда дыка өөй үелер эткен болзаа-даа, партияның хуралын үгле 4 удаа чоруткан. Хуралдар белеткел чок эрттип турар болгаш аңаа шөлээлиг кадык бот-шүгүмчүлелдер болгаш шүгүмчүлелдер кончуг кызыы болуп эрттип турган.

Партия организациязы бодунуң хуралдарының үндүрген шиитпирлериниң ажыл-херек кырында күүселдезин чогуур өй-шаанда үндүрүп, ооң күүселдези дээш демиселди чорутпайн келген. Партия организациязы коммунистер бүрүзүнге партийжи даалгаларны бербейн турганындан олар партия организациязының ажылынга идепкейлиг киришпейн, колхоз бүдүрүлгезинге боттарының мурнакчы ролюн көргүспейн турарлар. Коммунистер эштер Седен, Сундуй олар эткен чылын трудоденьниң минимумун күүсетпээннер.

Партия организациязы бодунуң хүрээлеңинге колхоз бүдүрүлгезиниң стахановчуларын киирип алырының талазы-биле кандыг-даа ажылдарны чорутпайн турарындан партия организациязының составы өспейн турар. Отчёт-соңгулдалыг хуралдың соонда партияга чаңгыс-даа кижи хүлээп албаан. Мурнунда турган 5 кежигүннериң иштинден 2 кижи өске организацияларже шилчий берген ужурундан ам үгле секретарь боду-биле 3 кижи артып калган.

Партия эге организациязының секретари эш Торжаң бодунуң ажылын чорударда коммунистерни болгаш хөй санныг колхозчу активчилерни дамчыштыр ажылдавайн турар. «Мен чааскаан ажылдаан күш четпес тур мен» деп чөгенчиг чугааны чугаалап турар. Ол ышкаш ВКП(б) райкомундан чоруткан лектаалдарны болгаш айтыышкыннарны хүлээп алгаш партия хуралынга чугаалажып көрбейн, оларны күүсетпейн дедир чорудары-биле кызыгаарлатынып турган.

Партия организациязының чанынга тургускан И. В. Сталинның биографиязын өөрениринің талазы-биле политбөлүм бодунуң ажылын сөөлгү үеде шуут соксаткан. Эш Торжаң марксисчи-ленинчи теорияны шиңгээдип алырының талазы-биле бодунуң үлегерин көргүспейн турар.

Ол ышкаш партия организациязы чурттакчы чоннуң ортузунга бижикти билбес болгаш биче билир чоруктуу үзуткаар талазы-биле демиселди кошкак чорудуп турар. Ында тургустунган культармейжилерниң ажылын контрольдавайн турарындан олар боттарының ажылын суларатканнар. Партия организациязының агитколлективи чурттакчы чоннуң ортузунга лекция, беседаларны, солун номчулгаларын дыка кызыы чорудуп турар болгаш колхозтуң клубу культураның ёзулуг одаа болуп шыдавайн турар.

Партия эге организациязы колхоз баштаар черниң ажыл-чорудулгазын хүн-бүрүде контрольдаар бодунуң эң чугула сорулгазын дыка багай күүседип турар. Партия хуралдарынга бо чылын колхоз баштаар черниң даргазының болгаш бригадирлерниң, ферма эргелекчилариниң илеткелин чаңгыс-даа катап дыннаваан. Колхозтуң ажыл-чорудулгазынга хүн-бүрүде партийжи контрольдуң кошкак болуп турарының ужурундан көдээ ажыл-агый артелиниң сталинчы Уставын үрээр таварылгалар бар болуп тургулаан. Колхоз баштаар черниң даргазы турган Козлов ниитиниң хөрөңгизин кара-туразы-биле базарлап турган фактыларны районнуң истепхынаар органнары сөөлгү үеде барып илереткеш чогуур хемчээн алган.

Партия организациязы күш-ажылдың сагылга-чурумун үрээр чоруктар-биле шиитпирлиг демиселди чорутпайн турар. Эң ылаңгыя коммунист эш Күскелдей партия организациязының болгаш колхоз баштаар черниң төпшээрели чокка Кызыл хоорайже бодунуң кара-туразы-биле чоруткан. Ындыг фактылар колхозта эвээш эвес.

Партия организациязы колхозтуң комсомол болгаш херээженнер организацияларының ажылынга хүн-бүрүнүң удуртулгазын бербейн, оларның ажылын хынавайн турар. Партия хуралдарынга ол организацияларның ажылының дугайында чаңгыс-даа катап чугаалашпаан.

Колхозта партия организациязының секретари эш Торжаңның ажылында улуг четпестер бар болуп турда-ла, ВКП(б) райкому үр үениң иштинде эптежип олуруп келген болгаш харын сөөлгү үеде эш Торжаң бодунуң ажылын шуут катташ чоруп туруп бергенинің соонда райкомнуң бюрозунга ооң илеткелин алгаш, колхозка партийның ажылын үндезини-биле экижидер дугайында шиитпирни хүлээп алган.

М. КАВАА-САРЫГ.

ТҮҢНЕЛ КИЧЭЭЛДИ ЭРТТИРГЕН

Чөөн-Хемчик районнуң Чадаанада «Искра» колхозта партия эге организациязының чанында тургускан «ВКП(б) төөгүзүнүң Допчу курзун» өөренир бирги чылдың бөлгүмү (пропагандизи эш Базыр-оол) өөредилге программазын чедиишкинниг өөренип дооскаш, түңнел кичээл эрттирген. Түңнел кичээлге ВКП(б) райкомунуң төлээзи эш Пирлей киришкен.

Бөлгүмүнүң дыңнакчылары өөренип эрткен материалдарын түңнел кичээлге харыылаарынга идепкейлиг киржип, эки билигни шиңгээдип алганын көргүскеннер. Дыңнакчылар Сюттүг-оол, Коңгар-оол, Кызыл-оол олар өөренип эрткен материалдарны эки шиңгээдип алганын түңнел кичээлге илереткен.

Оон-биле кады, бөлгүмүн ажылынга четпестер база бар турган. Чүл дээрге, кичээлдер чамдык үелерде пропагандистиң буруузу-биле үстүп, өөредилге программазын доктаамал эвес өөренип эрттип турган, бачээлге куду түңнелди көргүскен. Ылаңгыя дыңнакчылар Кайлаң-Хаа, Домбулак олар өөредилге кичээлдерин хөй катап үзүп турганы-биле түңнел кичээлге өөренип эрткен материалдарны багай шиңгээдип алганын көргүскеннер.

Бөлгүмүнүң дыңнакчылары келир өөредилге чылында «ВКП(б) төөгүзүнүң Допчу курзун» өөренир ийиги чылдың бөлгүмүнче шилчээннер.

Д. СЮРЮН-ООЛ.

Культармейжилерниң семинарын эрттирген

Чоокта чаа Тожу районнуң төвү Тоора-Хем суурга бижик бөлгүмнериниң культармейжилериниң 3 хонуктуг семинарын эрттирген. Семинарга 14 кижи киришкен.

Семинарга сан болгаш төрээн дыл эртемнерин бөлгүмнерге канчаар башкылаарының методиказын районнуң чеди чыл школазының башкылары болгаш районо эргелекчизи эш Анай-оол олар башкылап, элээн каш практиктиг кичээлдерни эрттиргеннер.

Семинаржыларга ВЛКСМ райкомунуң секретари эш Бадарчы коммунизмниң улуг тудугларының дугайында лекцияны номчаан болгаш культармейжилериниң хөй-ниити организациялары-биле канчаар харылзажырының дугайында болгаш өскедаа темаларга практиктиг консультацияларны кылган.

Культармейжилерни өөредилгениң болгаш башкылаарының эргежок чугула бүгү херекселдери-биле: өөредилге номнары, карандаш, саазын болгаш көөгүзүг материалдары-биле бүрүн хандырган. Ам кол сорулга болза, культармейжилериниң ажылынга партия, комсомолдуң эге организацияларындан, суур (суму) Советтериниң талазындан хүн-бүрүзүнде дузалажып, районда бижик бөлгүмнериниң ажылынга контрольду боттандырбышаан, бижикти биче билир болгаш шуут билбес чорукту 1952 чылда бүрүнү-биле үзуткаарын чедип алыры болур.

Ол чугула болгаш хүндүлүг ажылдың чедиишкиниг боттанылгазын хандырар төлээде, районнуң улус өөредилге килдизи хамыктың мурнунда районда бижик билбес болгаш бижикти биче билирлериниң тодаргай учёдун дарый эмгелеп, бижик бөлгүмү тургустунмаан черлерге чаа бөлгүмнерни немей организастап, оларның культармейжилериниң школаларның үстүкү класстарының өөренникчилерин быжыглавышаан, культармейжи бүрүзүнүң харыысалгазын бедидип, оларга методтуг болгаш практиктиг дузаламчыларны доктаамал көргүзер ужурлуг.

В. ҮЗЕК.

—⊙—

„Большевик“ колхозта картофель тарылгазы

Чөөн-Хемчик районнуң Шеми сумузунда «Большевик» колхоз эткен чылын чүгле 0,75 га картофель тараан болза, бо чылдың июнь 3-те 6 га картофельди олуртуп тараан. Колхозчулар боттарының бажыннарының чанынга кижи бүрүзү 0,15 га картофельди олуртуп алган.

Ам сорулга болза, картофельдиң чайгы ажаалгазын агротехниктиг чурум ёзугаар чорудуп тургаш, бедик дүжүттү өстүрүп алыры болур.

Х АРАКЧАА.

МУРНАКЧЫ СОВЕТТЕРНИҢ АЖЫЛЫНЫҢ ДУРЖУЛГАЗЫ

Бай-Тайга районнуң Шуй суму Соведи

Суму Соведи 1952 чылдың бир дугаар кварталында советтиң сессияларын 3 катап, хамаатыларның ниити хуралдарын 13 катап чыылдырган. Аная суму Совединиң мурнунда ажыл-агый болгаш культур тургузуушкунунуң чугула айтырыгларын чугаалажып шиитпирлеп турган. Суму Совединиң ажылынга депутаттар болгаш совет активчилер идепкейлиг киржип турар. Ооң ужурундан ажыл-агый болгаш культура хөгжүлдезиниң талазы-биле суму Соведи эки түңнелдерни чедип алган. Төрүтүнген 263 хураганнарның 261-рин, 281 анайларның 279-зун, база бызааларны бүрүн камгалап алган.

Колхозтарда тудуг ажылы чедиишкинниг чоруп турар. «Мурнакчы» колхоз чурттаганың 17 бажыннарының, башкылар чурттаар бажыңның болгаш 100 тонна тараа кирер тараа, складының ханазын эптеп тургузуп алган. 1400 кубометр тудуг материалы белеткээр тургаш 1914 кубометрни белеткеп алган. Ооң иштинден 1533 кубометрни тудуг шөлүнде эккеп дажып алган. Чугай белеткээриниң планын 200 хуу кылдыр, туйбу белеткээриниң планын 80 хуу кылдыр күүсеткен.

Часкы тарылгага белеткелди чогуур өйүнде чоруткан, марттың 20-ге чедир көдээ ажыл-агыйның бүгү бар чепсек-херексели септетинген, 80 тонна үрезин бүрүн арыглатынган турган, 30 га черни чемишчиткен. 10 га черге хар доктаадырын чоруткан болгаш 233 га черниң хараганын болгаш дажын аштап белеткеп алган турган.

Шуйнуң эге школазы 1951—52 өөредилге чылының 3 дугаар улдуунунда өөредилге шынарын 83 хуу күүсеткен.

Чаа өөредилге чылында школага оттулар ыяш белеткелиниң планын 100 хуу күүсеткен. Бижик билбес чорукту узуткаарының 8 бөлгүмнерин тургускан, ында 241 кижи өөренип турар, оларның иштинден 29 кижи бижикти шуут билир кылдыр өөренип алган. Эмнелге салбырының ажылы эки. Эмнелге ажылдакчыларының күжү-биле медицина дугайында 23 беседаларны чоруткан. Чурттакчы чонга эмнелге дузаламчызын чогуур өйүнде көргүзүп турар.

Хөй уругларлыг болгаш бот иелерге дузаламчыны чогуур өйүнде төлеп турар. Чурттакчы чоннуң ботонаалда үндүрүүн чыырының планын 83 хуу күүседип алган. Бараан саарылгазының планы 99 хуу күүсетинип турар.

Тес-Хем район Совединиң сессиязы

Тес-Хем район Совединиң чоокта чаа болган тоску сессиязынга 1951 чылдагы район бюджединиң күүселдезинің болгаш 1952 чылдың бюджедин бадылаар дугайында айтырыг чугаалашкан. Аная бо айтырыг дугайында райкүүском даргазы эш Лопсаң-Серен илеткел кылган, район Совединиң саң-хөө талазы-биле доктаамал комиссиязының даргазы эш Ензак эдеринчи илеткел кылган.

Районнуң 1951 чылдагы бюджединиң орулга-даа, чарыгдал-даа талазы-биле күүселдези чүгээр болганын, совет чазактың, большевик партияның болгаш улуг башкы эш Сталинның доктаамал сагыш салып, боттуг дуза көргүзүп турарының ачызында Тес-Хем районнуң көдээ ажыл-агыйы шапкыны-биле сайзырап, тарылга шөлү үргүлчү калбарып турарын, тарылганың дүжүду бедип, колхоз тургузуушкуну чедиишкинниг боттанып, ажылчы чоннуң амыдырал чурттаганы үргүлчү экижип турарын эш Лопсаң-Серен бодунуң илеткелинге чугаалаан.

Ооң-биле кады район бюджединиң күүселдезинге улуг четпестер турганын илеткелчилер демдеглээннер.

Сессияга элээн хөй депутаттар болгаш совет актив санал шүгүмчүлел берип, сессияның ажылынга идепкейлиг киришкеннер. Район бюджединиң орулгалыг кезээнге элээн немерелерни киирер ужурлуг районда дус бүдүрүлгези, чугай өртедир чер, туйбу кылыр чер болгаш чазаныр черлер орулга чок, харын күрүне тотациязында турарын санал бергеннер чидии-биле шүгүмчүлээннер.

Район бюджединге орулга киирер ужурлуг МТС 202900 рубльди, районнуң ыяш ажыл-агый чери 5000 рубльди район бюджединге киирбээннер.

Район бюджедин күүседир талазы-биле чамдык сумулар Советтери база багай ажылдаан. Ылаңгыя Берт-Даг суму Соведи районнуң 1951 чылда бюджединге киирзе чогуур орулгазын ыракта чедир киирбээн.

Саң-хөө чурумун үрээр чоруктарны болдурбас талазы-биле районнуң саң килдизи четпес ажылдаанын санал бергеннер шүгүмчүлээн. Райкүүском 1951 чылда боду 14000 рубльди бюджедте көрдүнгенинден ыракта ажыр чарыгдааш ол чарыгдалды Самагалдай суурну чаагай-жыдарынга көрдүнген хөренги-биле дуглаан.

Район бюджединиң күүселдезинге эткен чылдарда турган четпестерни 1952 чылда болдурбазынче угланган тодаргай саналдарны сессияга депутаттар чугаалаан.

Сессия 1952 чылдың район бюджединиң төлевилелин чаңгыс үн-биле бадылаан.

И. БАДРА.

Америк шериг эрге-чагыргазы гитлержи араатанзыг чоруктуң оруу-биле чоруп турар

Гитлерлиг араатанзыг чоруктуң, ханныг өлүрүкчү чоруктуң оруунда кирген америк—империалистиг эжелекчилер болза, Кореяда кадыг-дошкун араатанзыг чоруктарны үүлгедирин үргүлчүлеп турар.

Делегейге тергиидээрин амгы үеде кордап турар америк империалистер болза, тайбыңга ынакшылдыг корей улуска удур чөптүг эвес, үптекчи дайынны эгелээнинден бээр ам удавас ийи чыл болур.

Америк агрессорлар болза, Катышкан Нацияларның Организациязының тугу-биле чажыртынып алгаш, канчаар-даа аажок улуг күштү—шериг-агаар болгаш далай, кургаг черниң күштерин бичии корей улустуң кырынче октааннар. Америк өлүрүкчүлер болза, дайынны чорудларының талазы-биле бүгү-ниитиниң чурумнарын кара-туразында үревишаан, Кореяның хоорайларын болгаш суурларын, школаларын болгаш эмнелге черлерин, хүрээлерин болгаш музейлерин хүл-далган кылдыр чуура шаап узуткааннар.

Америк эжелекчилер болза, тайбың чурттакчыларга удур боттарының араатанзыг чоруктарын үүлгедип тургаш корей улусту дискек кырынга олуртуп, океан ындылын миллионерлериниң болгаш миллиардерлериниң кулданыышкынынче хуулдурарын чедип аптар бис деп кордап турганнар.

Ынчалза-даа эжелекчилерниң созу чүү-даа болбаан. Олар улустуң удурланыышкынының күжүн дора бодап, чедир билбейн турганнар. Корей улус бодунуң төрээн чуртун камгалаарынче көдүрлүп үнгеш, чөптүг хостакчы дайынны калбартканнар. Корей улус болза, кыдат улустуң эки-турачыларының акыдынмалышкы дузаламчызын албышаан, америк агрессорларга болгаш оларның чалчаларынга шыңгыыдурланыышкынны таварыштырган. Боттарының хосталгазын болгаш хамаарышпас чоруун камгалап турар улус болза, канчаар-даа аажок улуг маадырлыг чорукту кылып шыдаар болгаш империалистиг эжелекчилерге болгаш кулданыкчыларга удур демиселге боттарының амы-дынын-даа харамнанмас дээрзиниң дугайында маргыш чок шынныг чорукту корей улустуң демисели база катап бадыткап турар.

Америк агрессорлар болза, Кореяга аштырыышкынга таварышкаш, бүгү-ле ак-сеткилдиг кижилерниң буруу-шаап көргени, кижилерни массалыы-биле узуткаарының делегей дугуржулгалары-биле хоруп каан чепсектери — хораннаар бүдүмелдерни, бактериологтуг чепсекти болгаш өрттедир чепсектерни ажыглап эгелээннер.

Ханныг араатанзыг чорукту үүлгедириниң кем-буруулуг оруу-биле океан ындының авантюристери улам-на ынай чоруп бар чыдарлар дээрзин сөөлгү үеде болуушкуннар көргүскен.

Америк араатаннарның канчаардаа аажок улуг хоругдал лагери кылдыр хуулдуруп алганы, өлүм лагери — Кочжедо ортулуктан Кореяның Улустуң армиязының болгаш кыдат эки-турачыларының туттурган шериглерин араатанзыг ёзу-биле шаажылап, хилинчектеп, массалыы-биле өлүрүп турарының дугайында чаа-чаа медээлер кээп турар.

Туттурган шериглерни канчаар кижизиг аажылап көөрүнүң дугайында Женева дугуржулгазын америк шериг чагыргалары каржызы-биле үревишаан, туттурган шериглерни өлүрүкчү болгаш араатанзыг чоруктарның, чепсектиң болгаш хилинчектээшкиниң ачызы-биле чандырбайн тудуп тургузарын болгаш оларны гоминданчы болгаш лисынманчы дээрбечилериниң бөлүүнге күш-биле дужаап бээр деп ораладжып турарлар.

Кочжедо ортулукта хоругдатырып турар 6223 туттурган шериглериниң чоокта чаа парлатынып үнген чагаа бижиинде чугаалап турары болза:

«Бистиң амы-тынывыс айылдыг байдалда тур, америк араатаннарның холундан уштунар талазы-биле бистерге дузалап көрүнер. Бо дилегни бистер боттарывыстың түрректеривистиң ханы-биле бижидливис. Америк өлүрүкчүлериниң, кижи бажы кезер хилинчектекчилериниң биске таварыштырып турары кадыг-берге чоруктарының болгаш хилинчектээшкиннериниң дугайын долузу-биле чугаалап көргүзер сөстү тывары биске берге болуп турар. Бистиң амыдыралывыстың кырында, эң ылаңгыя Кочжедо ортулукка чаа америк комендант Боутнер келген соонда канчаар-даа аажок улуг айыылдыг чорук диргелген. Бистиң тудуп алган турганывыс генерал Доддту салып чорутканывыс соонда — туттурган шериглер турар лагерьлер хан төгер чорук болбас болгаш бистерни Ли Сын Манның болгаш Чан-Кай-шиниң дээрбечилериниге күш-биле дужаап бээр чорук соксатынар болгаш «эки-тура-биле кирер талазын шилиир» чорук дугайында бижикке ханы-биле ат салыр чорукту соксадыр болгаш амыдыраарының кижизиг байдалдарын биске бээр дээрзиниң дугайында ортулуктуң моон мурнунда комендантызы америк генерал Колсоннуң биске берген аазаашкыннарын ол чаа комендант боттандырбаан».

«Хан дөгүүшкүнү чокка шыдатынмас», «бир эвес хан дөгүүшкүнү хереглетинген турар болза, ону кылыр ужурлуг» деп Кочжедода чоокта чаа барган, чаа ханныг өлүрүкчү америк генерал Боутнер кыжанып чугаалап турган. Океан артында бодунуң ээлериниге мактатырып, калчаараан генерал Боутнер болза, туттурган шериглерни массалыы-биле өлүрүп узуткаарының дугайында сорулганы херек кырында боттандырарын оралдажып турар. Туттурган шериглерге болгаш Кореяның тайбың чурттакчыларынга америк гестапочулар — шаажылалды, хоранныг хейлерлиг камераларны, дириге өрттедир, далайга дүжүрер, электри тогу-биле өлүрер чоруктарны калбаа-биле ажыглап турар.

Чүгле чаңгыс хүн, июнь 10-да араатанзаан америк гестапочулар мурнундагызы ышкаш пулеметтарны, танкаларны, гранаталарны, хораннаар бүдүмелдерни ажыглап тургаш, чүс-чүс туттурган шериглерни өлүрген болгаш балыглаан.

Америк шериглериниң бо араатанзыг чоруу болза, делегейниң бүгү-ле ужу-кыдыгларында миллион-миллион кижилериниң килеңнээшкинин болгаш бужурганыышкынын болдуруп турар. Тайбыңның болгаш улустарның хосталгазының эң каржы дайзыны болур америк араатаннарны буруңгаар депшилгелиг кижи төрелгетен бүгүдээзи баык көрүп, килеңнеп турар.

Маадырлыг корей улус боттарының хостуг болгаш хамаарышпас чоруун туюлунга чедир камгалаарынга чаныш-сыныш чок шиитпирлиг. Кореяның чаңгыс аай демократтыг ада-чурт фронтузунуң ТК-зының декларациязында чугаалап турары болза:

«Америк империалистер боттарының үүлгедип турар араатанзыг чоруктарын ам чажырар аргажок апарганнар. Ол араатанзыг чоруктарның барымдаалары бүгү делегейниң хөй-ниитизинге билдингир апарган. Бистиң чурттуң гуттурган шериглерин америк кижи эди чиирлериниң кажан-даа дыңналып көрбээн араатанзыг ёзу-биле аажылап турарынга бүгү корей улус болгаш бүгү делегейниң улустары килеңнээшкин-биле удурланып турарлар. Бистиң чуртувуска оужар-баык араатанзыг чорукту үүлгедип турар америк өлүрүкчүлерге, бистиң кайгамчыктыг төрээн чуртувустуң черин хан-биле оорап турар америк агрессорларга корей улус кажан-даа өршээл келдерел бербес. Боттарының үүлгедип кааны араатанзыг чоруктарының харыысалгазындан америк интервентилер чаилавастардаа».

«Гуанминжибао» деп кыдат солунуң оижип турары болза: «Туттурган кыдат болгаш корей шериглерни кыргып-хыдып турар америк агрессорларның араатанзыг үүлгедиишкиннери, эң ылаңгыя Кочжедо ортулукта турар туттурган шериглерни кем-буруулуу-биле аажылаан чорук болза, америк агрессорларның «кижини хүндүлээриниң» дугайында чагдынчак аазаашкынын болгаш «сайзырангай чоруктуң принциптеринге боттарының бердингенин» сойгалап илереткен». Америк агрессорлар болза, гитлерлиг фашистерден-даа кадыг-дошкун болгаш кээргел чок дээрзин делегейниң улустары бүзүреп турар деп ол-ла солун бижип турар.

«Кочжедо ортулукка болган болуушкун болза, империалистиг кем-буруулуг үүлгедиишкиннериниң бир чаа кезээ болган. Боттарының хамаарышпас чоруун маадырлыы-биле камгалап турар корей улусту чуманың, холераның болгаш тифтиң дузазы-биле узуткаарын америк империалистер оралдажып турар. Ол кем-буруулуг үүлгедиишкинни немец фашистиг шериглерни катап тургузуп, өлүрүкчү чоруктарны кылырынче кыйгырып турар кижилер кылганнар. Кижилерниң өлүмү-биле амырап, байып турар дайзыннарның кижи төрелгетенниң дайзыннарының кем-буруузу ол болуп турар» деп Польшаның «Глос працы» деп солуну бижээн.

Кореяда Американың Катышкан Штаттарының кывысканы кем-буруулуг дайынынга болгаш туттурган корей болгаш кыдат шериглерни америк агрессорларның араатанзыг ёзу-биле аажылап, өлүрүп турарынга удурланган митинги чоокта чаа Берлинге болуп эткен. Америк империалистерниң чорудуп турары кем-буруулуг бактериологтуг дайынынга болгаш Кочжедо ортулукта турар корей болгаш кыдат шериглерни америк араатаннарның араатанзыг ёзу-биле кыргып-хыдып турарынга удурланганын, аңаа килеңнеп турарын митингиге хүлээп алдынган резолюцияда ажылчы чоннар илередип турар.

Америк эжелекчилериниң корей улуска удур үптекчи дайыны эгелээнинден бээр ийи чыл болур хүнү—1952 чылдың июнь 25-тиң хүнүн тайбың камгалалының хүнү, маадырлыг корей улус-биле делегейниң улустарының сагыш-сеткил катыжыышкынының хүнү кылдыр чарлаарынче профэвилелдериниң Бүгү-делегей федерациязы он-он миллион ажылчы чоннарның мурнундан кыйгырган.

Делегейниң улустары болза, дайынның империалистиг кыпсыкчыларының чимзениишкиннериндеи боттарының серемчилелдиг чоруун быжытпышаан, ол хүн америк империалистерни боттарының көөр хөннү чок чоруун база катап көргүзер болгаш маадырлыг болгаш хосталгага ыпакшылдыг корей улус-биле боттарының акы-дынмалышкы сагыш-сеткил катыжыышкынын, бүгү делегейге тайбың дээш демисежиринче боттарының чайгылыш чок тура-соруун болгаш шиитпирлиин көргүзерлер.

(«Правданың» мурнуку үүлүнден).

Марксисчи-ленинчи философияны өөренип турарларга дузаламчы

Бойдуста болгаш ниитилелде шимчээшкин болгаш хөгжүлде

(*Төнчүзү. Эгези № 119 „Шында“*)

* * *

Г. ФЕДОРОВ,
философия эртеминин кандидады

* * *

Хөгжүлденин оон ынайгы чорудулгазының эртемге үндезиленген баш бурунгаар көрүүшкүнү чокка планга үндезиленген чедиишкинниг ажыл-чорудулга болдунмас. «Руль чанынга олура, байдал кандыг бир айыылдыг чорукка бистин думчуурусту үстүргүже чедир чүнү-даа ажаап көрбес чорук — удуртуру ол эвес. Большевизм болза, удуртулганы ынчаар билбейн турар. Удуртур дизе, баш бурунгаар көөр херек» (И. В. Сталин, Чогаалдар, том 11, арын 35).

Амгы үеде чок болгаш чүгле келир үеде тыптып келир ужурлуг чүвелерни баш бурунгаар шыны-биле көрүп билир чорук болза, бар турар чүвелерниң хөгжүлдезиниң хоойлуларының билиишкиннеринге үндезиленгеш болдунар.

В. И. Ленин империализмниң үезинде капиталистиг чурттарның экономика болгаш политика талазыбиле хөгжүлдезиниң дески эвес чоруунун хоойлузун ажыткаш, социалистиг революцияның тиилелгези бүгү чурттарга хары-угда болдунар эвес, харын эгезинде элээн каш чурттарга ийикпе, азы харын-даа тускайлап алдынган капиталистиг чангыс чуртка болдунар ужурлуг деп түннелди 1915 чылда кылган.

Эш Сталин Октябрь революциязының мурнунда-ла шак мынчаар баш бурунгаар көрүп чугаалаан: «...Социализмче орукту салып турар чурт болза, чүгле Россия болур» (Чогаалдар, том 3, арын 186).

Большевиктерниң партиязы Ленин биле Сталинның ол баш бурунгаар көрүүшкүннеринге даянып алгаш, Россияның ажылчын аңгызын социалистиг революцияның тиилелгезинге болгаш социализмниң тургузуушкунунга чедирип келген.

Буржуаз күрүнелерниң болгаш партияларның удуртукчулары келир үени баш бурунгаар көрүп шыдавас, ынчангаш оларның политиказы оларны долу буураашкынга болгаш аштырыышкынга чайлаш чок чедирип турар. Американың Катышкан Штаттарының шак ындыг байдалдыг агрессчи политиказы Кыдатка таварышкан, ам Кореяда таваржып турар.

Перспектива чок чурттап, кризистин үй-балай чоруунга будалып турар болгаш силгиишкинден үнериниң оруун тыппайн турар буржуаз партияларга удурланыштыр коммунистиг партия болза, бодунуң политиказын келир үени эртем ёзугаар баш бурунгаар көөр чорукка үндезилеп тургузуп турар. Келир үени баш бурунгаар көөр чорук кайгамчыктыг улуг артык күштү политикага берип турар. Келир үени баш бурунгаар көөр чорук тодаргай болгаш долу болган тудум-на дидим болгаш шын шиитпирни хүлээп алырынга, болуушкуннуң чорудулгаларын кижи төрелгетенниң тура-соруунга чагыртырынга улам хөй аргаларны берип турар.

«Ленинниң дугайында» деп үүлүнге эш Сталинның бижээни болза: «Ленинниң генийлиг баш бурунгаар көрүнгүрү революстуг чазатевиишкиннериң үезинде ышкаш кажан-даа ындыг долузу-биле болгаш тодаргайы-биле идереп турбан... Революстуг эргилделериң хүннеринде Ленин шынап-ла чечектели-ле бээр, болуушкунну өттүр билир апаар болгаш аңгыларның шимчээшкинин база революцияның таварып эртер шаптараазынның оруун адыжында чүве дег көөп, баш бурунгаар билип турган...

Ынчангаш, Ленинниң тактиктиг лозунгуларының «элдептиг» тодаргайы болгаш революстуг бодалдарының «баш эргий берги дег» эрес-дидими оозунда» (Чогаалдар, том 6, арын 61).

Эш Сталин совет улусту Ленинниң оруу-биле эдертпишаан ниитилел хөгжүлдезиниң чорудулгазын генийлии-биле баш бурунгаар көрүп турар. Эш Сталин болза, совет улустуң чедиишкинни-биле боттанлырып турары коммунизм тургузуушкунунуң эртемге үндезиленген, кайгамчыктыг улуг, дидим планнарының эгелекчизи болгаш сорук киирикчизи.

Коммунистиг партияның практиктиг ажыл-чорудулгазының планы чүгле амгы үеде бар турар күштерге эвес, харын ол ышкаш чаа төрүүтүп турар болгаш сайзырап турар күштерге үндезиленген турарын, тодаргайлаарга, күштерниң өскерлиишкинин өөренип көрген турарын марксисчи диалектиктиг метод негеп турар.

«...Ниитилелдиң амгы үеде холгаарлаан күжү бооп турар болзадаа, оон ынай хөгжүвейн турар кезектеринге эвес, харын амгы үеде холгаарлаан күш болбайн-даа турар болза, хөгжүп турар болгаш келилиг боп турар кезектеринге ориентировкалатынар херек» — деп эш Сталин өөредип турар (Ленинизмниң айтыыглары 11-ги үндүргеши, арын 540).

1925 чылда, кыдат революцияның күжү чаа-ла салдынып турар үеде И. В. Сталинның айытканы болза, бир эвес ол күштер эң-не улуг, олар амдызында четчези-биле көзүлдезе-даа, ол келир үеде чайлаш чок көстүр.

«Ол күштерни көрбейн турар болгаш оларны чогууру-биле үнелевейн турар Чөөн болгаш Барыын чүктүн чагырыкчылары оон качыгдаарлар. Бистер, күрүне болганывыста, ол күштерни үнелевейн барып шыдавас бис. Кым ол күштерни үнелевейн турар болгаш үнелевес болдур, ол уттурар апаар» —деп эш Сталин айтып турар (Чогаалдар, том 7, арын 293—294). Кыдаттың улуг революциязының тиилелгези болгаш америк империализмниң Кыдатта агрессчи болгаш контрреволюстуг политиказының бужар-баатыг-биле бөстүп дүшкени болза, эш Сталинның баш бурунгаар көрүүшкүнүнүң шынныын, большевик партияның, Совет күрүнеиң Кыдат дугайында политиказының шынныын чайынандыр бадыткап турар.

Коммунистиг партияның ажылчорудулгазының планы болза, күштерниң ала-чаягаар болуушкуннарының түннелинде тыптып кээр өскерлиишкинниң эвес, партияның болгаш оон удуртканы ажылчы чоннарның массаларының медерелдиг болгаш организастыг хөделиишкининиң түннелинде чедип алдынар ужурлуг өскерлиишкиннерни баш бурунгаар көөр чорукка үндезилетинер. Октябрьның социалистиг революциязының бүдүүзүнде болгаш оон соңгаар-даа меньшевиктер болза, пролетариат чоннуң хөй кезии болбайн турар чуртка социализмни тургузар арга чок дээрзин хоозун санаашкынының аргазы-биле бүзүредирин оралдажып турганнар. Меньшевиктер болза, революцияга болгаш социализм тургузуушкунунга хаара туттурган улус массаларының хемчээлин, чурттакчы чоннуң хөй кезии болбайн турза-даа, күрүне кылдыр организастатынган пролетариаттың идепкейлиг ажыл-чорудулгазындан оларның шуут хамааржып турарын билбейн турганнар. Пролетариаттың холунда күрүне эргелер-чагырыгазы болза, пролетаржы эвес ажылчы чоннарның массаларын социализмниң талазынче хаара тударының күчүлүг чепсээ, буржуазтыг болгаш биче буржуазтыг партиялардан ол массаларны чаалап алырының чепсээ, калбак улус массаларны коммунизмниң ёзузунга кижизидериниң чепсээ болуп турар.

Болуушкуннарның өскерлиишкининиң болгаш хөгжүлдезиниң дугайында марксисчи диалектиканың өөредиинден эң чугула негелде—чаа үвеже чүткүлге кижилерни кижизидериниң негелдези төрүүтүнүп үнер. Ол болза, эш Сталинның тодаргайлаашкынын ёзугаар алырга, большевикчи ажылдакчы бүрүзүнүн эң үнелиг шынары болур.

Чаа үвеже чүткүл дээрге, чүүндаа мурнунда байдалда чаа үвени тодаргай көөрү болгаш билири, ажылдың эргижирээн теоретиктиг байдалдарынга болгаш методтарынга туттурбазы, практиканы чогаадыкчы ёзу-биле көөрү, демиселдин болгаш тургузуушкуннуң чаа байдалынга дүүштүр шиитпирлерни хүлээп алыры, сорулгаларны болгаш лозунгуларны идип үндүрери ол болур. «Байдалдар бүгү үвелер ышкаш солчуп турар, амгы үеде шын шиитпир болза, оон өске үеде шуутла шын эвес болуп болур» — деп эш Сталин өөредип турар (Чогаалдар, том 2, арын 313).

Хөгжүлденин хоойлузу, чаа үвениң аштырбазының болгаш оон кедизинден барып эрги үвени ажып тиилээр чайлаш чок тиилелгези болза, бүгү-ниитиниң хоойлузу болур. Ынчалза-даа, ол хоойлу болза мурнундагы ниитилел-экономика формацияларынга бодаарга, социалистиг ниитилелдиң үезинде бир янзы хөделип турар. Бүгү-ле эрги ниитилелдерге чаа үвениң тыптыышкыны болгаш хөгжүлдези эргининиң камгалакчылары тергиидекчи дарлакчы аңгыларның моондактаашкыннарынга кезээде таваржып келген болгаш чаа үвелер ол аңгыларны үүгле күүүлелдиң аргазы-биле дүжүр октап тургаш тиилеп турган. Күрүне эрге-чагыргазын болгаш идеологтуг надстройканы дарлакчы аңгылар болза, бүгү-ле депшилгелиг күштер-биле демиселдин чепсээ, чаа, мурнакчы идеяларны болгаш албан черлерин базарының чепсээ кылдыр ажыглап турганнар. Оон көскү чижээнге амгы үениң буржуаз күрүнелери кирер. Ол күрүнелер болза, капиталистиг монополияларның диктатуразы болур болгаш экономикада, политиктиг амыдыралда болгаш культурада депшилгеге моондак болуп турар.

Социалистиг ниитилелде бүдүрүлге харылзаалары бүдүрүкчү күштер-биле бүрүн дүгжүп турар. Оон ачызында бүдүрүкчү күштерниң, а оон-биле кады бүгү культураның соксаал чок болгаш дүрген депшилгези хандыртынган. Совет эрге-чагырга болгаш коммунистиг партия ажылчы чоннарның үнелиг эгелээшкин бүрүзүн бүгү күштер-биле деткип турар болгаш боттары-биле чаа үвениң эгелекчилери болгаш эдилекчилери болуп турар.

Социалистиг ниитилелдиң хөгжүлдези ала-чаягаар эвес, а план ёзугаар чорутунуп турар. Совет социалистиг ниитилелдиң хөгжүлдезиниң объективтиг, тодаргайлаарга, кижилерниң медерелинден болгаш турасоруундан хамаарышпас хоойлулары болза, чүгле билдинген эвес, харын коммунистиг партияның, Совет күрүнеиң тургусканы болгаш бүгү улустуң эрге-ажыктарын, бүгү ниитилелдиң хөгжүлдезиниң негелделерин илередип турары коммунизм тургузуушкунунуң планнарында көстүп турар.

Бүгү-ниитиниң хоойлузу — хөгжүлде дугайында материалистиг диалектиканың өөредии болза, совет улустуң миллион-миллион массаларының шингээдип алганы болгаш оларның чогаадыкчы ажыл-чорудулгазын сорук киирип турар база совет ниитилелдиң хөгжүлдезиниң күчүлүг фактору болур идея апарган. Социализмден коммунизмче чоорту шилчиишкиннинг улуг программазын, бойдусту чаартырының сталинчы планын, улус ажыл-агыйын сайзырадырының күрүне планын ажылчы чоннарның калбак массалары боттарының хуузунда ыдыктыг херээ кылдыр хүлээп ап турар. Ленин—Сталинның партиязынга удурткан совет кижилер боттарының бүгү ажыл-чорудулгазын улуг сорулгага — коммунизм тургузуушкунун боттандырар дээш демиселге чагыртып турар. Совет ниитилелдин келир үези ол сорулгалардан көстүп турар болгаш ол сорулгаларның нүүрүнде совет кижилер боттарының чогаадыкчы күжү-биле ниитилелди бурунгаар шимчедип турарлар.

Тараа камгалалын күштелдирер

Эрткен чылын Барыын-Хемчик районга тараанын камгалалын багай организастаанындан чамдык колхозтарның тараазын мал чаза базып, чип төтчеглеп турганы районнуң чонунга билдингир болгай.

Эрткен чылдың ол багай чижээ колхозтарның тараазының дүжүдүнге эвээш эвес когаралды таварыштырган турбуже, бо чылын ол ышкындырыгны чамдык колхозтар база катаптап турар. Чижээ, «Кызыл тараачын», «Большевик» болгаш «Комсомол 30 чыл ою» колхозтарның шөлдеринде баштай тараан тараалар суггат чедир үнүп олурдала колхозчуларның болгаш хуу кижилерниң малдары оттап эгелээн. Ол колхозтарның баштаар черлери болгаш хову бригадаларының бригадирлери хайыран тарааларны мал оттап турарын көре тура-ла кандыг-даа хемчег албайн турары окта болбас.

Моон соңгаар колхозтарның тарааларының камгалалын шыңгыы тургузар, кадарчыларның харыысалгазын бедидер херек. Колхоз баштаар черлер болгаш хову бригадаларының бригадирлери тараанын камгалалын болгаш чайгы ажаалгазын үргүлчү хынаар, илерээн четпестерни дораан хемчег алыр ужурлуг. Мал аскынга чангыс тудум-даа тараа чиртпес дээш, үүгле мал эвес, харын суггарыкчылардан аңгыла тараа кырынче чангыс кижи-даа кылаштатырбас дээш хемчегни алыр херек.

К. ЭМЕР-САРЫГ.

КОЛХОЗ ТУДУУНДА

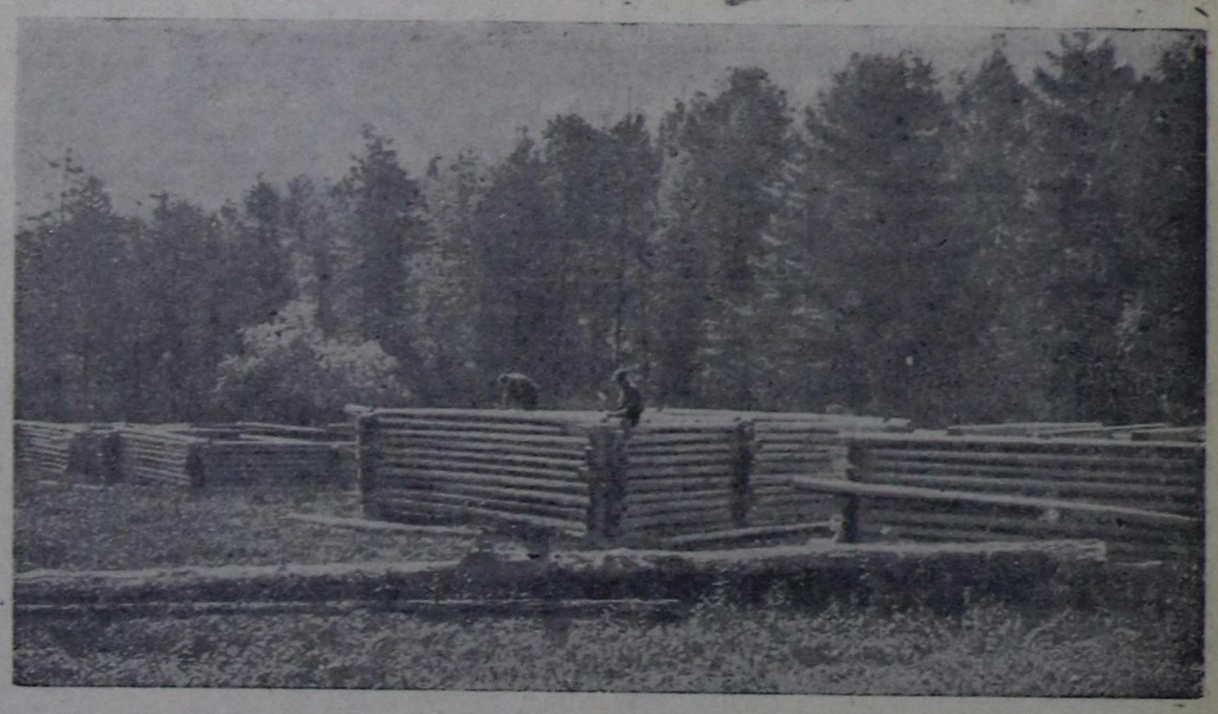

Чөөн-Хемчик районнуң Сталин аттыг колхозунда тудуг ажылы чедиишкинниг чоруп турар. Тудугжулар бригадазында шупту 60 ажыг кижи ажылдап турар. Олар тудуг ажылдарын колхоз төвүнге тургузарындан аңгыда ыяш материалдарын белеткээриниң ажылын база кылып турарлар.

Эш Монгуш Сундуйга удурткан ийи бригада Адар-Төште тудуг ыяштарын кескеш шуут белеп бажың кылдыр тудуп турар. Олар 20 чурттал бажыңнарының ыяштарын кескеш, ол-ла черинге эптеп тудар деп даалгазын чедиишкинниг күүседип турарлар. Ол бажыңнарны колхоз төвүнче сөөрткеш тудуп тургузар. Оон аңгыда колхозтуң тудугжулары 50 баш бызаа кирер кажааны, 60 саниыг бызаалар кирер үлегерлиг кажааны болгаш куш кажаазының дөжээн салып турарлар.

Чурукта: Адар-Төште тудугжуларның бажыңны белеткеп турары. Чуруу. А. Ермолаевтин.

Колхозчу суурну улам чаагайжыдар

Чаа өзүп олурар колхозчу суурларны сайзырадып, ногаанчыдары бистиң областың аныяк колхозтарының база бир чугула сорулгаларының бирээзи.

Ындыг турбуже, Улуг-Хемниң Баян-Қолда Димитров аттыг көдээ ажыл-агыы артелиниң баштаар чери ол дугайында сагыш салбайн турар. Артельдиң чамдык кежигүннери боттарының эгелекчи чоруун көргүзүп, херим кажааларны тудуп, бажыңнарының чанында ийи-үш ыяштарны тарып олуртканнар. Чижээ, А. Шудря,Үйнукай, Сынаа дээн ышкаш эштер суур сайзырадылгазының, аңаа ыяш тарылгазының ажык-дузазын эки билип, бажыңнарының чанында ыяштарны олурткаш, оларны сагыш човангыры-биле ажаап, суггарып турарлар. Оларның олурткулаан ыяштары ам ногаарарып үнүп келгилээн.

Ынчааргa ол колхозчуларның суур сайзырадыр дугайында эгелекчи чоруун колхозтуң баштаар чери шуут-ла деткивейн, өске колхозчу массаны олче кыйгырбайн турар.

Қолхозтуң сууру — тус-тус чурттал бажыңнарының тудуун барымдалаар болза, шынары эки, таарымчалыг черде тургусунган, эң аныяк суурларның бирээзи болур. Ындыг болза-даа, оон сайзырадылгазынче кичээнгей эвээш салдынып турарындан бажыңнарның хөй кезиинде херим болгаш крыша чок болуп турар. Қолхоз баштаар чери бо айгырыгны ниити хуралга чаңгыс-даа катап чугаалажып көрбээн. Шынында колхозчулар суур сайзырадылгазын эгелээр, аңаа ыяш тарылгазын чорудар дугайында сүмележирин баштаар черден хөй катап негеп келген. Баштаар чер ук негелдени чөпсүнүп көөрүнүң улуу, харын шуут-ла тоовайн, мынчага соңгаарладып турары окта таарышпас.

В. САНЧАЙ ООЛ.

Саманны колхоз тудуунга ажыглаар

Саман-биле тудуг кылыры дыка ажыктыг: ыяш материалдарны камнаар, колхозчу тудугну дүргедедир, колхозчу транспорт болгаш кижи күжүн эвээшти үндүрер, ынчангаш саман болза, чиик өртектиг болгаш тудугга эптиг чурт иштиниң материалы болур. Қаа-Хем районнуң Бүрен-Хем көдээ Совединде «Сталинчы орук» колхоз саман бүдүрүлгезин 1951 чылда үндезилеп тургускан. Эрткен чылын колхоз дөрт чурттал бажыңнарын самандан кылып алган.

Ол колхозта саман бүдүрерин бо чылын калбартып турар. Қолхозчулар саманның колхоз тудуунга ажыктыын билген болгаш ону хөйну кылып үндүреринге улуг сонуургалдыглар. Саманны белеткээри берге эвес. Аңаа хереглетинер үүлдер болза: дой довурак, элезин болгаш саваң. Ол үүлдерни арыглап каан шаңчыгашка бөлүп алыр. Шаңда чыгдынган дой довурак, элезин болгаш саваңны суг-биле кевиг кылдыр шыгыткаш аът-биле ийикпе тускай таарыштырып каан тугуйлар-биле холуштур бастырар. Довурак, элезин болгаш саваң холушкан сөөлүнде саманны хевилеп, өскээр чугаалаарга, хептеп эгелээр. Самачның узун дурту 33 сантиметр, дооразы 16 сантиметр, кылыны 12 сантиметр болур.

Саманны хептеп эгелээрде шаңның кыдыынга столчугаш тургузуп алыр. Ол столдуң кырынга хепти салгаш, ынаар довурак, элезин, саваң холушкан демги материалды алгаш хептеп эгелээр. Қылдынган саман хептиң дүвүнге чыпшынмазын дээш оон дүвүн кургаг элезин-биле бызап алыр. Саманны хептен ужулгаш, тазартыр эшкен оргу кургаг черге салыр, оон кургаарын хынап көрүп турган тударга бузулбас болгаш бот-боттарынга туттунушпас кылдыр кургай бээрге шык дүшпес сери алдынга кургадыры-биле хана карактай чыып каар.

Саманны бүдүреринге шыырак кижилерниң күжү негетинмес, ол болза херээженнерге болгаш бичии оолдарга тааржыр ажыл. «Сталинчы орук» колхозтуң колхозчу херээженнери хүнде 200 саман хептеп бүдүрер нормалыг тургаш, ону ыракта ажыр күүседип турарлар, чижээлээрге, эштер Өшкү-Саар, Белекпен олар хүнде 215-тен 260 чедир саманны кылып турарлар.

Қолхоз бо чылын 60 муң ажыг саманны кылырын планнаан, ам 18 муң ажыгны кылып алган, оон-биле 7 чурттал бажыңнарын, уруглар яслизин болгаш дагаа кажаазының тудуун чорудуп турар.

Чаңгыс-аай төлевилелдиг чурттал бажыңын бүрүн кылырынга ортумаа-биле 5400 саман кирер ийикпе, ыяш материалдар эвээш хереглетинер. Бажыңны тударда оон фундаментизиниң хемчээлин кылган соонда аңаа ыяш тудуг ышкаш бызаңчылар негетинмес, анаа-ла салыкчылар ажылды күүседир.

Саман тудугну эгелээрде тудугнуң хаалгазын болгаш соңгазын баш бурунгаар белеткеп алыр, үүге дээрге, саманны салып тургаш, тудугну кылып каапкан сөөлүнде, ыяш ышкаш ону чонуп тургаш эптээри болдунмас болганда ындыг. Ыяш-биле чаңгыс-аай төлевилелдиг бир чурттал бажыңының ыяжын белеткеп, сөөртүп, чонуп тударынга бодап көөрге, ол үениң иштинде саман-биле үш бажыңны чайлыг кылып ап болур.

«Сталинчы орук» колхозта саман тудуун ажыглап турарын көргеш, оон үлегери-биле районнуң Ворошилов аттыг, «Октябрь 30 чыл ою» колхозтарда саман бүдүрүлгезин эгелээн болгаш өске-даа колхозтар боттарының бүдүрүлге планнарында саман-биле тудуг кылырын баш удур көргеннер.

М. ШОГЖАЛ.

ПИЛОРАМАНЫ АЖЫГЛААРЛАРГА СҮМЕ

Бистиң областың колхозчу суурларында чурттал ганың болгаш бүдүрүлгениң тудуглары калбарып турар. Областың чурт байлааның аайы-биле тудугга ыяшты хереглээри колдап турары билдингир болгай. Қолхозтарга чурттал га бажыңнарын болгаш бүдүрүлгениң тудугларын дүрген темпи-биле калбартып чорударынга ыяш дилер пилораманы ажыглап турары дыка өөрүнчүг. Ындыг болза-даа элээн хөй колхозтарда пилораманы четче билиишкин чоктуң хараазы-биле шын ажыглап шыдавайн турары хомуданчыг. Пилораманы колхозчу бүдүрүлгеге ажыглаар дугайында чамдык сүмелерни эш-өөрлерге допчузу-биле чугаалаары чугула болуп турар.

Пилораманы чайын ажылдадыры кышкы үеде ажылдадырындан ылгалдыг. Чайын хирээниң бизин ажылга киирерде 12—15 миллиметр чедир дочуулага узадыр бизеп алыр. Чайын ажылдадырда хирээниң бизин 0,5 миллиметр чедир улгатыр солуур. Хирээниң бизин куду доңгайтыр күдүгүр кылдыр бизээр, бистиң иштики талазын астыгыр хевирлиг ыргак кылдыр дочуулалаар.

Пилораманы кыжын ажылдадырда хирээниң бизин 12 миллиметрден 1 сантиметр чедир кыскаладыр бизээр. Кышкы бистиң солуу 0,3 миллиметр чедир кызыы болур ужуруг, бистиң доңгагары чайгызы-биле дөмей болур.

Хирээни рамага таарыштырып алырын билип алыры база чугула. Хирээлерни раманың кырындан сугар. Оон соонда оларны шаанчактар-биле дээктеп быжыглаар, хирээлериң аразынга кыстырар чыырыглэрны (прокладкаларны) чаңгыс-аай кылдыр таарыштыргаш адаккы камер кырынга суккаш, струпцы (чаак ээрилдерин) ээрип дыңзыткаш, үстүкү хемчег ыяштарын база суккаш, струпцы ээрилдерин ам-на шуптузун дыңзыдар. Хирээниң кырында шаанчактарын чогуур нормазынга чедир улуг маска-биле дыңзыткаш, хирээниң тургустунгашын тускай хендир болгаш угольник деп ыяш-биле хынап көргеш, струпцы ээрилдерин долгап тургаш таарыштырар.

Рама ажылдап турда хирээлекчи кижи ыяштың кадыг, чымчаан болгаш эриг, доңун көрүп тургаш хирээни дүргедедир болгаш оожумнадыр. Хирээ ажылдап турда оон шимчээшкининге шаптык болур элээн хөй үүлдер тургулаар, чижээлээрге, хирээниң бизиниң солуу кыстына бергенде ол изээш ажылдавайн баар. Раманың ээрилдери кошкакта оон ажылдаары багай. Ыяшка даш, довурак, доъш дээн ышкаш пок үүлдер чыпшына бергенде хирээлер чогуур негелдезинге чедир ажылдап шыдавайн баар ийикпе сынар, чамдыкта раманы улуг үрелиишкинге таварыштырар.

Хирээге хөй чук чыпшынгаш, оон диштерин дуя чыдыптарга оортан база-ла үрелиишкин үнүп болур. Ону болдурбас дээш хирээниң бистериниң солуун үргүлчү хынаар, раманың ээрилдерин, ылаңгыя дыт ыяшты дилерде хирээже сугну үргүлчү кудуп ап турар херек.

Қолхозтарда ыяш дилер пилорамаларны башкарып, ону ажылдадырынга өөренип турар эштерге мээц бо допчу сүмем чамдык дузалыг саналдарны берип болур.

С. ТАМБИЛ,
Қызылдың ыяш заводунуң улуг хирээлекчизи.

Жак Дюклону хостаңар!

ФРАНЦИЯ

ПАРИЖ. Жак Дюклону, Андрэ Стильди болгаш тайбың дээш, Франциянын национал хамаарышпас чоруу дээш өске-даа демиселчилерни дүрүм чок ёзу-биле карабажында хоругдаанынга удурланыышкынның ажыл соксадыышкыны Францияда үргүлчүлевишаан.

Жак Дюклону, Андрэ Стильди болгаш өске-даа патриоттарны хостаары дээш шимчээшкинде янзы-бүрү организацияларның кежигүннери, политик талазы-биле янзы-бүрү угланыышкынныг кижилер, ооң иштинде хөй анаа социалистер киржип турар.

Парижке генерал Риджуэйниң келгенинге удурланыышкынның чыскаалдарынга киришкен дээш хоругдатырган боттарының эштеринге акы-дунма дузаламчыны Франциянын ажылчы чоннары көргүзүп турар.

Жак Дюклону болгаш Андрэ Стильди дүрүм чок ёзу-биле карабажыннаанынга даштыкыда демократтыг организацияларның болгаш аңгы-аңгы кижилерниң удурланыышкынын парлаарын «Юманите» үргүлчүлеп турар.

ПАРИЖ. Франциянын коммунистиг партиязының кыйгырыы-биле июнь 12-де кежээ Парижте кышкы велодромга массалыг митинги болуп эрткен. Митинги фашизмге удур, тайбың дээш, Жак Дюклону, Андрэ Стильди болгаш кара-бажыңнатырган өске-даа патриоттарны хостаары дээш демиселдиң лозунгузунуң адаа-биле эрткен. Велодромну долгандыр полициянын болгаш «республиканың айыыл чок чоруунуң отрядтары» деп адаар камгалакчыларның улуг күштери турза-даа митингге он-он муң парижчилер чыылган.

Митингиге чүве чугаалаан Раймон Гюйо, Марсель Кашен, Андрэ Марти болгаш Жанетта Вермерш олар болза, Катышкан Штаттарның айтыышкыны ёзугаар Франциянын чагырыкчы бөлүүнүң чорудуп турары дайын белеткелиниң политиказын каргаанар.

Совет Эвилелинге удур француз улус кажан-даа дайылдашпас деп Андрэ Мартиниң катаптаан чугаазын чыылганнар эш Сталинга алдар болдурган динмиттиг адыш часкаашкыны-биле хүлээп алган.

Митингиниң киржикчилери Жак Дюклога байырлыг чагааны чаңгыс үн-биле хүлээп алган.

Митингиниң киржикчилери болза, Франциянын улузу Жак Дюклону өске патриоттар ышкаш кара-бажыңдан хостадып шыдаарын болгаш тайбың дээш, национал хамаарышпас чорук дээш, социализм дээш демисежип турар күштерниң тиилелгезин хандырарлар деп Жак Дюклога бүзүредип турар.

ШВЕЙЦАРИЯ

БЕРН. Жак Дюклону кара-бажыңнаанынга удур болгаш франциянын демократтарынга удур полициянын кадыг-берге хемчегларинге удурланыышкынның митингизи Цюрихке болуп эрткен. Митингиниң киржикчилери резолюцияны хүлээп алган, ында чугаалап турары болза, «Француз чазактың ол фашистиг актызы болза, дайын белеткелин күштелдирип турары-биле болгаш Барыын Германия-биле шеригниң «ниити керээзин» чарганы-биле сырый харылзаалыг. Олар чүгле француз улуска согуушкунну чедирип турар эвес, ол ышкаш миллиард долларга удур, бодунуң национал хамаарышпас чоруу дээш, тайбың дээш демисежип турар бүгү улуска согуушкунну чедирип турар. Митингиниң киржикчилери Цюрих хоорайның ажылчын аңгызының мурнундан Жак Дюклону доп-дораан хостаарын негеп тур.

ВЬЕТНАМ

ШАНХАЙ. Вьетнамның информация агентилелиниң медээлеп турары болза, Вьетнам журналистерниң эвилелиниң даргазы Ксюа Туй вьетнам журналистерниң мурнундан француз чагырыкчыларның полицейжи өлүрүкчү чоруунга удур, Жак Дюклону, Андрэ Стильди болгаш өске-даа француз патриоттарны хостаары дээш демиселдиң лозунгузунуң адаа-биле эрткен. Велодромну долгандыр полициянын болгаш «республиканың айыыл чок чоруунуң отрядтары» деп адаар камгалакчыларның улуг күштери турза-даа митингге он-он муң парижчилер чыылган.

Митингиге чүве чугаалаан Раймон Гюйо, Марсель Кашен, Андрэ Марти болгаш Жанетта Вермерш олар болза, Катышкан Штаттарның айтыышкыны ёзугаар Франциянын чагырыкчы бөлүүнүң чорудуп турары дайын белеткелиниң политиказын каргаанар.

Совет Эвилелинге удур француз улус кажан-даа дайылдашпас деп Андрэ Мартиниң катаптаан чугаазын чыылганнар эш Сталинга алдар болдурган динмиттиг адыш часкаашкыны-биле хүлээп алган.

Митингиниң киржикчилери Жак Дюклога байырлыг чагааны чаңгыс үн-биле хүлээп алган.

Митингиниң киржикчилери болза, Франциянын улузу Жак Дюклону өске патриоттар ышкаш кара-бажыңнаанынга даштыкыда демократтыг организацияларның болгаш аңгы-аңгы кижилерниң удурланыышкынын парлаарын «Юманите» үргүлчүлеп турар.

ПАРИЖ. Франциянын коммунистиг партиязының кыйгырыы-биле июнь 12-де кежээ Парижте кышкы велодромга массалыг митинги болуп эрткен. Митинги фашизмге удур, тайбың дээш, Жак Дюклону, Андрэ Стильди болгаш кара-бажыңнатырган өске-даа патриоттарны хостаары дээш демиселдиң лозунгузунуң адаа-биле эрткен. Велодромну долгандыр полициянын болгаш «республиканың айыыл чок чоруунуң отрядтары» деп адаар камгалакчыларның улуг күштери турза-даа митингге он-он муң парижчилер чыылган.

Митингиге чүве чугаалаан Раймон Гюйо, Марсель Кашен, Андрэ Марти болгаш Жанетта Вермерш олар болза, Катышкан Штаттарның айтыышкыны ёзугаар Франциянын чагырыкчы бөлүүнүң чорудуп турары дайын белеткелиниң политиказын каргаанар.

Совет Эвилелинге удур француз улус кажан-даа дайылдашпас деп Андрэ Мартиниң катаптаан чугаазын чыылганнар эш Сталинга алдар болдурган динмиттиг адыш часкаашкыны-биле хүлээп алган.

Митингиниң киржикчилери Жак Дюклога байырлыг чагааны чаңгыс үн-биле хүлээп алган.

Митингиниң киржикчилери болза, Франциянын улузу Жак Дюклону өске патриоттар ышкаш кара-ба-

Корей Улус-Демократтыг Республиканың даштыкы херектер Министри Пак Хен Енниң медеглели

ПХЕНЬЯН. (СЭТА). Корей Улус-Демократтыг Республиканың Даштыкы Херектер Министри Пак Хен Енниң Кореяның төп телеграф агентилелиниң дамчытканы медеглелин Кореяның парлалгазы парлап үндүрген. Ол медеглел болза, КНО-нуң секретариадынга чоруткан болгаш туттурган шериглерни интервентилерниң араатанзыг ёзу-биле аажылап турарының дугайында Кореяның демократтыг чаңгыс-аай Ада-чурт фронтузунуң ТК-зының декларациязын Пак Хен Ен дамчыдып турар. Пак Хен Енниң медеглелинде айтып турары:

«Нью-Йорк. Лейк-саксесс, КНО-нуң секретариадынга.

Кореяның Улус армиязындан болгаш кыдат улустуң эки-турачыларындан туттурган шериглерни американнарның араатанзыы-биле аажылап турарының дугайында Кореяның демократтыг чаңгыс-аай Ада-чурт фронтузунуң ТК-зының декларациязын КНО-нуң кежигүннерикпе дамчыдып берип тур мен. Ында кирип турар Соңгу болгаш Мурнуу Кореяның партийжи болгаш хөй-ниити организацияларының шуптузунуң тура-соруун илередип турар Кореяның демократтыг чаңгыс-аай Ада-чурт фронтузунуң бодалгазынга Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының чазаа долузу-биле катыжып турар. Кочждо ортулукта туттурган шериглерни кадагалап турар лагерьниң моон мурнунда комендантылары америк чепсектиг күштерниң төлээлекчилери Доддтун болгаш Колсоннуң миннип турары туттурган шериглер талазы-биле америк эжелекчилерниң үүлгедип турар араатанзыг чоруктары болза, туттурган шериглер дугайында 1949 чылдың август 12-деги Женева дугуржулгазын болгаш өске-даа делегей дугуржулгаларын каржызы-биле үрээн үүлгелиишкиннер болуп турар.

Кореяда америк интервентилерниң үүлгедип турары эң-не каржы кембуруулуг үүлгедиишкиннеринге санатырып турар ол араатанзыг чорук болза, корей улустуң болгаш делегейниң тайбыңга ынакшылдыг улустарының-даа килеңнээшкиниг удурланыышкынын болдуруп турар. Мурнуу Кореяда туттурган шериглер лагерьлеринде болуп турар ол ханныг болуушкуннар болза, Кореяга чаалажыышкынны соксадырының болгаш тайбыңчыдылга дугайында чугаалажыышкыннарны узамдыктырарынга болгаш үзеринге туттурган шериглерни эгидериниң дугайында айтырыгны ажыглаарын оралдажып турар Паньмыньчжонда америк төлээлериниң хоозун, мегечи чоруун делегейниң мурнунга сойгалап илередип турар.

Американнарның негелдезин ёзугаар ажылдап турар КНО-нуң кежигүннери болза, АКШ-тың Кореяда интервенциязын деткип турар болганда корей улуска удур ол интервентилерниң үүлгедип турар кем-бурууларының харыысалгазын олар Катышкан Штаттар-биле кады долузу-биле чүктеп турар. Кореяның Улус армиязының болгаш кыдат улустуң эки-турачыларының кезектериниң туттурган шериглерин америк ээлеп чагырар эрге-чагыргаларның араатанзыг ёзу-биле аажылап турарынга шиитпирлии-биле удурланмышаан, Кореяның Улус-демократтыг Республиказының чазаа болза, ындыг араатанзыг чорукту соксадырын болгаш интервентичи лагерьниң шериг кем-буруулугларынга делегей талазы-биле кадыг-дошкун кеземчени көргүзерин озалдадыышкын чок болдурарын Катышкан Нацияларның Организациязындан негеп турар.

Корей Улус-Демократтыг Республиказының Даштыкы Херектер Министри Пак Хен Ен,
1952 чылдың июнь 15.
ПХЕНЬЯН, КОРЕЯ.

Профэвилелдериниң бүгү-делегей федерациязының күүсекчи бюрозунуң бүгү чурттарның ажылчы чоннарынга кыйгырыы

ВЕНА. Профэвилелдериниң Бүгү-делегей федерациязының күүсекчи бюрозунуң сессиязы, немец болгаш япон улустарның бодунуң хамаарышпас чоруу дээш, хосталга болгаш демократия дээш чөптүг демиселин деткиринде бүгү чурттарның ажылчы чоннарынга кыйгырыгны үндүрген.

Кыйгырыгда чугаалап турары болза:

Эр, херээжен ажылчы чоннар!

Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязы болза, Германияның чарылчак турарын артырарынче чүткүп, үшкү чаа ханныг дайынче киирери-биле немец фашизмни, япон милитаризмни катап тургузарынче орэлдажып турар дайын кыпсыкчыларының кем-буруулуг сүлчээзинче силерниң хайгаарал салырынарны кыйгырып тур.

Америк империалистерниң удуртулгазы-биле чорудуп турар Барыын Германияны болгаш Японияны катап боо-чепсеглээр чорукту ол чурттарны база катап Европага болгаш Ыраккы Чөөн-чүкке агрессия чорударынга плацдарм кылырынче угландырган.

Империалистер дайынга белеткенмишаан, ажылчы массаларны дарлаарын болгаш хунаап булаарын күштелдирип, ажылчыннарга удур, профэвилелинге удур хоойлуларны үндүрүп, ажылчын шимчээшкинин базырынга фашистиг методту ажыглап турар.

Профэвилелдериниң Бүгү-делегей федерациязы болза, немец болгаш япон улустарның бодунуң хамаарышпас чоруу дээш, Германияны база Японияны катап боо-чепсеглээр империалистиг планнарга удур чөптүг демиселин деткиринче бүгү делегейниң ажылчы чоннарын кыйгырып тур.

Бистиң хүлээлгевис — дайын кыпсыкчыларының бужар-бак планнарын, кижи-төрелгетенге удур олардың чаа ханныг сүлчээзин боттандырарынга шаптыктаары бүгү делегейниң ажылчы чоннарының хүлээлгези ол болур. Бир эвес бистер чаңгыс эп-сеткилдиг болгаш кады демисежир болзувуса ону чедип ап шыдаар бис.

Профэвилелдериниң Бүгү-делегей федерациязы болза, милитарисчи «ниити керээни» күштүг болдурарынче киирген чурттарның ажылчы чоннарын удурланыышкынның идепкейлиг кампаниязын калбартып чорударынче, ол керээни чок кылырын негээринче кыйгырып тур.

Бодунуң чурттарын катап боо-чепсеглээринге удур демисешпишаан, улустар аразынга тайбынче чайгылыш чок күзелдиин көргүзүп турар немец болгаш япон ажылчы чоннарга профэвилелдериниң Бүгү-делегей федерациязы байыр чедирип тур.

Дайын кыпсыкчыларының Барыын Германияга таварыштырган милитарисчи «ниити керээзи» сөнезин!

Америк империалистерниң япон милитаристер-биле дайын талазы-биле дугуржулгазы сөнезин!

Тайбынга ынакшылдыг, хамаарышпас, демократтыг Япония делгерезин!

Бүгү делегейге тайбын делгерезин!

(СЭТА).

Ирак ажылчыннарның ажыл соксадыышкыны

ПАРИЖ. Франс Пресс агентилелиниң медээлеп турары болза, Англияның Хаббани Евфрат базазынга ажыл соксадыышкыны кылып турар ажылчыннар-биле англи шериг полицейжилериниң аразында сегиржип алыышкын болган. Сес ажылчыннар балыгланган. Алыр ажыл төлевирин улгатырар деп ажылчыннарның негелдезин деткиири-биле ажыл соксадыышкынын чарлаан.

(СЭТА).

Француз полициянын кара-туразында аажылаашкыны

ПАРИЖ. «Юманите» солуннуң медээлеп турары болза, июнь 14-те полиция Вар департаментиниң Сен-Мандриеде демократтыг организацияларның турар бажыңнарын үжеп-чиндиир чорукту кылганнар. Парлалганың медээзинден алырга болза, коммунистиг партияны болгаш өске-даа демократтыг организацияларны нүгүлдээр «материалдар» тып алыр деп полициянын оралдажыышкыны түннел чок болган.

Чепсек ажаап турган дээш Тулоннуң полициязының тудуп хоругдааны деголчу провокатор Чампинини коммунист кылдыр санаар деп реакциялыг парлалганың оралдажыышкынын «Юманите» база катап буруу шаап илереткен.

(СЭТА).

Кореяда болуушкуннар

Кореяның Улустуң армиязының Кол командылалының дыңнаалы

ПХЕНЬЯН. Корей Улус-Демократтыг Республиканың Улустуң армиязының Кол командылалының июнь 15-те медээлээни болза:

Кореяның Улустуң армиязының катыжыышкыннары кыдат улустуң эки-турачы кезектериниң сырый деткимчези-биле америк-англи эжелекчилерниң болгаш лисынманчы шериглерниң кадыг-дошкун атакаларынга удур камгалалдың тулчуушкуннарын чорударын үргүлчүлеп, оларның дириг күжүнге болгаш техниказынга улуг чидириглерни таварыштырып турар.

Корей Улус-Демократтыг Республиканың тайбың чурттакчыларлыг тылда пунктуларын бомбалаарынга болгаш боолаарынга киржип турган дайзынның самолёттарындан үш самолётту Улустуң армиязының зениттиг кезектери болгаш адыгжыаңчыларның отрядтары андара аткан.

* * *

ПХЕНЬЯН. Корей Улус-Демократтыг Республиканың Улустуң армиязының Кол командылалының июнь 16-да дамчыткан медээзинде чугаалап турары болза:

Фронтуларның тус-тус участоктарынга Кореяның Улустуң армиязының катыжыышкыннары кыдат улустуң эки турачы кезектериниң сырый деткимчези-биле дайзынның калчаалыг атакаларын чедиишкиннинг ойтур шаварын үргүлчүлеп, оон дириг күжүнге болгаш техниказынга улуг чидириглерни таварыштырып турар.

Июнь 16-да Улустуң армиязының зениттиг кезектери болгаш адыгжыаңчыларның отрядтары дайзынның 5 самолёттарын андара аткан.

(СЭТА).

Америк ужар-чүүлдүң Пхеньянче араатанзыг халдаашкыны

ПХЕНЬЯН. Июнь 14-те америк самолёттар Пхеньянның чурттакчылыг кварталдарын кадыг-шыңгыы бомбалаашкынга болгаш боолаашкынга таварыштырган. Дайзынның 50 самолёттары хоорайның чүгле мурнуу кезээнче 200 ажыг бомбаларны октаан. Агаарның дээрбечилери хоорайның чурттакчыларын болгаш кварталдарын бүдүн чартык шак дургузунда бомбалап, боолааннар. Ол араатанзыг халдаашкынның түннелинде өлүм-чидим бар болган, оон иштинде хөрээженнер, бичии уруглар болгаш назылап кыраанар база бар.

Хөй санныг чурталга бажыңнары үрелген. Америк самолёттар хоорайче болгаш оон кыдыкы черлеринче черге дүшкеш элээн үе болганда частыр кылып каан бомбаларны октаанар.

(СЭТА).

Риджуэйниң Италияда чеде бергенинге удурланыышкыннар

Итали чазактың полиция камгалалының талазы-биле онза хемчеглери

Риджуэйниң Италияда чеде бергенинге холбаштыр итали чазак болза, полиция камгалалының талазы-биле онза корум-чурумну Римде тургускан. Риджуэйниң болгаш оон бот камгалалының шериглериниң аэродромдан хоорайның төвүнге чедир эрттер 15 километр турттуг оруу чепсектиг лагерь ышкаш турган. Оон соонда хоорайның ортузунга болгаш кыдыларынга мөөннээн полицейжи күштер карабин боолар туткулап алгаш, кудумчуларны кежилдир, хоорайның шөлдерине болгаш кудумчулар азыгларынга соксаал чогу-биле шуужуп, таныылдап чоруп турганнар. Полициянын моторжуткан отрядтары чугула-чугула черлерге дайынчы белеткелдиг турган болгаш харжып эрттер чугула черлерге, чазактың болгаш АКШ-тың элчин чериниң турар бажыңнарын долгандыр камгалап турупкан турганнар.

Кудумчуларга чыскаалдар болу бээринден айыылзынгаш, полиция болза, кудумчуга эрттип чыткан «чигзинчиг» кижилерни тудуп турган. Кежээликтей бергенде полиция Саларино кварталда коммунистиг партияның бир организациязына халдаашкын кылган.

Италияның найсылалында хүрээлээн камгалал байдалы Риджуэйниң аңаа барганынга хоорайның чурттакчыларының удурланыр чоруунга моондак болбаан. Римниң үлетпүр бүдүрүлгелериниң, аъш-чем белеткээр, суг заводтарының, тудуг шөлдериниң хөй кезииниң ажылчыннары 1 чартык болгаш 2 шактарның дургузунда ажыл соксадыышкынын кылганнар. Тайбың дээш митингилер бүдүрүлге черлеринге болгулаан. Митингилер болза, хоорайның бүгү-ле кезектеринде эрттип турар.

Риджуэйниң Италияда чеде бергенинге удурланган чоруктуң күүчүшүлдүг чалгынын дугайында медеглелдер кээп турар. Ындыг удурланыышкыннар чурттуң бүгү-ле төп черлерин шыва алы берген болуп турар. Миланга, Болонгаа, Ливорнога болгаш Тоскана, Абруцци областарның хоорайларынга ажылчы чоннарның ажыл соксадыышкыннары болгулаан. Неполь хоорайга студентилер америк эжелелге удурланганын илереткен чыскаалын кылган болгаш олар полиция-биле таварышканнар.

(СЭТА).

Харыысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

ВЛКСМ XXX ЧЫЛ ОЮ АТТЫГ КИНОТЕАТРГА:
Июнь 21—22-де «Шопениниң аныяк чорааны» («Юность Шопена»).
ЧАЙГЫ КИНО ТЕАТРГА:
Июнь 21—22-де «Аныяктарнын спортчу байырлалы» («Спортивный праздник молодежи»).

ШӨЙҮНДҮНҮҢ ХАЛДАВЫРЛЫГ ААРЫГЛАРЫ —аъш-чемден, сугдан болгаш холдарнын хирлиинден дамчып нептерээр.

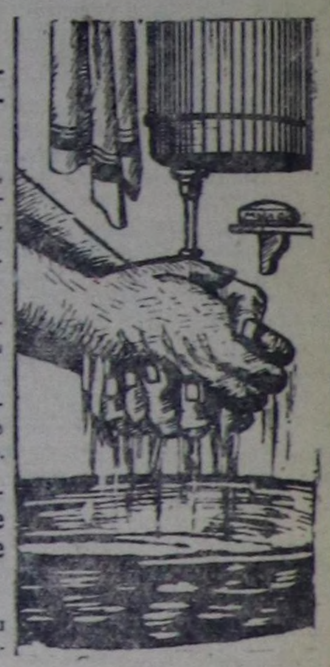

Халдаарының дестелгелери болза, аарыг чорваан болгаш кадык кижилерниң бацциллостуг аарыгларындан болур.

Сугну болгаш сүттү чүгле хайындырган ижиңер.

Каттарны, ногаанны болгаш фруктыны үргүлчү чуңар, база оларны изиг суг-биле чуп арыгланар.

Кандыг-даа хир, чам болган сөөлүнде аъш-чемни чиириниң мурнунда саваң-биле холуңарны ыаявыла чуңар.

Халдавырларның нептередикчизи—сээктерни бүгү-ле аргалар-биле болгаш чепсек-херекселдер-биле узутканар.

Болуңарны болгаш уругларны баш буруңгаар, чогуур өй-шаанда тарыдыңар.

Аарыг кижилерни эмнелгеге доп-дораан чедириңер.

Санитар-гигиеналыг нормаларны болгаш корум-чурумну күүсетпишаан, силер-бодуңарны болгаш болгандыр турар чоннуң ижин тифинден болгаш дизентериядан камгалаңар.

Тыва областың санитар-чырыдыышкын Бажыңы.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл Щ-тинкин кудумчузу, бажың 7. ТЕЛЕФОННАРЫ Харыысалгалыг редакторуң 3—62; харыысалгалыг редакторуң ораакчызының, партия амыдыралының, культура болгаш уран-чүүл кылдыстериниң—3—88; харыысалгалыг секретарьның,—4—98; пропаганда болгаш агитация, кедээ ажыл-агый, үлетүр болгаш транспорт, чагаа кылдыстериниң—3—68, иштики информация, бухгалтерияның—3—65.

БО1328 Облкүүскомнуң типографиязы